

30.
29

בשש

DISSERTATIO PHILOLOGICA,

De

CABBALA:

maximè

EBRÆORUM.

Cui

*Appendicis loco, ob argumenti similitudinem,
accessit in fine.*

Hierographicum, juxtà Auctores

fide dignos, rupi Oreb, montis Sinai, à Mose divino
Viro frequentatis olim, sesquipalmaribus incisum
litteris, hodieque adhuc legi ibidè dignum:

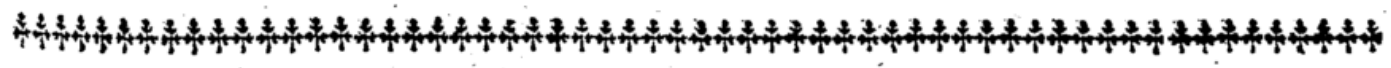
Cujus hæc sit Lectio & Interpretatio
Latina:

DEUS VIRGINEM CONCIPERE FACIET:
ET ILLA PARIET FILIUM.

Autore,

ANDREA SENNERTO,

Profess. Publ. in Acad. VVitteberg.

WITTENBERGÆ.

Literis Jobi VVilhelmi Fincelii.

Anno M. DG. LV.

V I R O

*Magnifico, Nobilissimo, ꝑ. Consultissimo
Excellentissimoq;*

DN. BURCHARDO

BERLICHIO, In Wegfahrt & Wal-
tersdorff hæreditario, Comiti Palatino
Cæsareo splendidissimo, Sereniss: Sax.
Dn. Electoris Consiliario gravissimo,
Eidemq; à Secretis Camerae intimi-
oribus, &c.

*Dn. Fautori & Patrono plur.
honorando*

S. & O.

Magnifice, Nobil-
lissimeq; VIR, Fautor &
Patrone pl. honorande,
Contigit, ut superioribus
diebus inter sacra, medi-
tationes lectionesq; nata-
litas Domini nostri, in hanc quam vides,
offeroq; hilce statim decenter & reverenter,

materiem inciderim. Minus seriis, seriis se-
positis, minusque severis, his scilicet studiis,
videbatur ergo animus hac vice recreandus.
Nempe quemadmodum illi, qui a scorpiis
icti sunt, ab iisdem remedia petere sibi so-
lent: ita qui studiis ingenuis dant operam,
ab iisdem, quorum illos satietas quaedam ce-
pit, animi oblectationem quandam quære-
re non raro solent. Nec utili caret profusus,
quin grande potius habet contra adversarios,
doctrina hæc & pars philologiæ nostræ, haud
ipsa postrema: sicut alibi & in decursu demon-
stratur. Enimvero Patronum dum quæ-
rerem hisce pagellis præsentibus, præ reliquis
se se mihi offerebat Tua Magnificentia. Ec-
cui enim cedis inter eos, qui studia Acade-
mica amant, fovent, promovent? Nostræ
autem in specie Universitatis quantus fuisti,
(absit, palpo non percutio) es existisque, fu-
turusque es sæpenumerò, semper, adhuc pro-
motor & Patronus, apud Serenissimum præ-
fertim Nostrum? Nemo nostrum id nega-
verit. Atque pleno ore & de vero ego hac
vice & hoc loco hæc pronuncio, assero, te-
stor, scribo. De me nihil heic quicquam at-
tinet.

tinet addere. Accipe itaqve, Fautor & Pa-
trone, hoc quantillum est, quod offertur, &
inter subciviva tua vel meridianum eidem, si
placet, semel dignare tribuere: me verò deniq;
quod facis, amare & fovere neu desiste un-
quam. B. Val. in Domino!

T. Nobiliss.^æ

Magnificentiaë

*d. f. Purificat.
Mariæ (2. Febr.) anno
Christiano 1655.)*

à Cultu

ANDR. SENNERTUS P. P.

LECTORI BENEVOLO

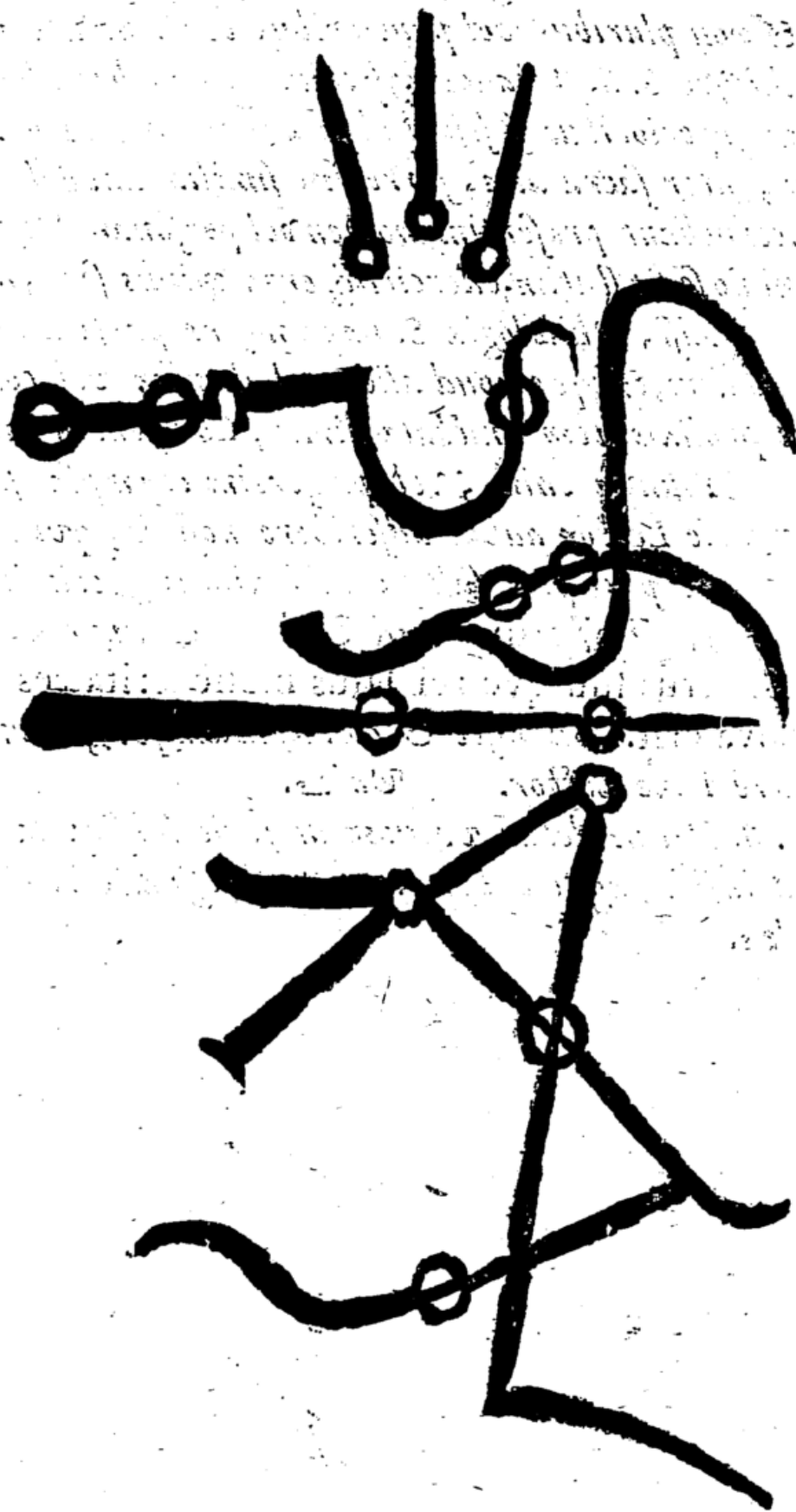
Sal. & Felicitatem!

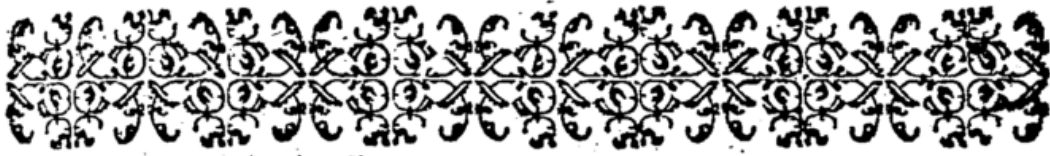
Multa equidem sunt, quibus Religionis nostra Christiana, quæ una, sola inter omnes vera est, contra adversarios, post ipsissimum S. S. DEI Verbum, stabilitur ac defenditur veritas atque integritas. Enimvero si ex confessis item utrinque, vel saltim alterâ, ipsorum, parte progrediâre, id sæpenumerò non sine exiguo hercle, sanè utrinque factum commodo. Tale, si cum Judo agendum sit, inter alia principium verè est Cabbala quoque sive ars Cabbalistica: magni habita extra controversiam semper apud eosdem: adeò ut, juxta illud Talmudicum, ipsis כבלי תורה דמו דברי Verba Cabbalæ æquiparentur verbis Legis. Ecquid verò, quæsumus, majus sanctiusque de illâ dici poterat? Est quidam, conversus quidem Judæus, nomine Elchanan Paulus, is in peculiari de hac re contrâ populares suos, verpos reliquos, tractatu conscripto demonstrat ex Cabbalâ desumptis testimoniis LXXV, JESUM nostrum Nazarenum esse verum & promissum Messiam, frustrâ expectato ab iisdem adhuc alio. Alius quidam apud eos, Judæos, Sacerdos nomine Theodorus, Genuensis Italus, postmodum Ludovicus Carrettus nominatus, Regis idemque Galliarum Medicus, DEO ita moderante & misereunte præsertim ejusdem, ipsâ hac adductus motusque arte solâ factus est Christianus: quod toties item salutare Servatoris nostri nomen ישו Cabbalisticè legeret inveniretque in Codice V. Instru-
menti

menti Ebraeo; aliq̄ bis similia: quod v. gr. singula ra-
dices vel themata in lingua originali sanctaque tribus
tantum & non pluribus vel paucioribus constant literis:
ex quo aliisque S. S. Triados mysterium colligebat idem.
Itaq̄ cum superioribus festis diebus natalitiorum Domi-
ni nostri, inter sacra alia, ferret in similia Cabbalica,
quæ concernebant præsertim nomen vel personam Messia
nostri, animo sedit statim, exercitiq̄ ergo minus serii, in-
tercalaris quasi, Philologia S. hanc nostræ partem non
planè ignobilem, & quæ apud alios vel sparsim vel con-
cisius aut prolixis item tractata nimis, Compendio tra-
dere. Infinita enim, vel præsertim exempla, po-
teris Benevole Lector adhuc adscribere nostris, qui ut-
pote potiora ac præcipua saltim adduximus speciminis
cujusdam loco. Tollatur deniq̄ & heic & nunc item
abusus, & verus suusque rei Usus maneat: ita res o-
mninò salva erit. Tu histe & qualibuscunq̄, si arri-
dent, fruire Bone Lector. Vale.

P. S. Ut ne detur vacuum in facie subseq. Sche-
ma, quod infra pag. 66. heic item impressum est. Ite-
rum Vale.

INSCRIPTIONIS SINAICÆ TYPUS.

בב"ע

DISSERTATIO PHILOLOGICA,

De

CABBALA,

maximè

EBRÆORUM.

§. I.

Enus hominum reperire liceat, etiam inter mediocriter eruditos non rarò, qui quod nesciunt ipsi, vel non satis certè intelligunt, dente leonino nihiloscius rodere minimè erubescunt. Contigit id, rena-

scientibus ante hoc & quod suprà est seculum, per DEI gratiam, juxtà cum puritate Verbi divini, literis bonis, etiam Græcis, nec non atq; imprimis sanctæ Ebrææ literaturæ: quibus ipsis τὰ λόγια τῆ Θεῶν conscripta nobis sunt. Quâ de re memorabilem vel lepidam potiùs historiolum inter alia memoriæ prodidit celeberrimus Jctus, Ducis Juliacensis Consiliarius, Conradus Herèsbachius, qui sic declamantem circiter annum Christianum clō Io monachum quendam audivit crassum: Novam jam reper-

A

tam

tam esse quandam linguam, quæ vocetur Græca, ab hac sedulò cavendum omnibus: hanc esse, quæ pariat omnes hæreses. Eâ linguâ insuper proditum esse librum, qui in omnium manibus velit jam haberi, voceturq; Novum Testamentum, qui plenus sit rubetis atq; viperis. Præterea nunc aliam quoq; oriri linguam, quæ vocetur Hebræa, hanc qui discant, planè illos effici Judæos. Lepidum sanè caput, atq; verbo Viro sancto haud indigna.

Cabbala ignorata superioribus retrò seculis.

II. Simile quid accidit item Cabbalæ sive arti Cabbalisticæ; pars quæ est Philologiæ S. Ebrææ haud ipsa ignobilis: de quâ aliquid nunc impræsentiarum mox, מִן. Cum enim, referente Johanne Pico, Mirandulano, quem vocant, in Apologetico suo, Oper. Tom. I. pag. m. 175. conf. Joh. Reuchlin. de art. Cabbal. lib. I. aliquando interrogaretur quidam (de cle- ro) ecquid esset Cabbala, & qui Cabbalistsæ? respondit: perfidum fuisse hominem quendam & diabolicum, qui dictus est Cabbala, & hunc multa contra Christum scripsisse: hincq; ejus sequaces dictos fuisse Cabbalistas. Audi, inquit & addit dictus Pico, rem ridiculam: quis, quæso, heic risum teneat?

III. Ac sanè, certè rem si paulò rectiùs perpendamus, ipsa hæc non tantùm verè, sed etiam nominis id (Cabbala, Cabbalistsæ) superioribus retrò multis seculis erant prorsus incognita plerisque inter Christianos; juxtà cum ipsis ferè Antipodibus; undè nomen quidem ipsum apud S. Patres Ecclesiarumq; Doctores, aut Scholasticorum turbam mgistrosque nostros, quos vocant, reperias, legas. Quod hinc videtur eò nimir, faciliùs accidisse: quod, sicuti nomen

men præ se fert ejusdem, de quo mox, Doctrina hæc à primâ sui origine inter Ebræos, gentem electam, quorum proprium hoc erat peculium, non scripto aut literarum monumentis, ut alia, sed *στόμα πρὸς στόμα* sive de manu in manum traderetur successivè accipereturq; ita continuè: nec à quibusvis promiscuè de gente hac, sed primoribus saltem, ætate sapientiaq; profectis præ cæteris, ordinisq; qui ferinè sacri erant viris. Ac quantumvis successu temporis essent, qui metu majoris damni, ne deniq; evanesceret fortè prorsus paternum id-dogma arcanumq; scriptis mandarent aliquid ejus, immò in hanc lucem item ederent publicam quædam: attamen hi ipsi idem fecerunt vel obiter quasi agendo & sparsim fere, aut tectè meris multisq; sua obnubilantes velaminibus: unde Cimmeriis nihilominus adhuc ipsa hæc ars sepulta tenebris jacuit diu permansitq; ejusq; intellectum assecuti sunt paucissimi: adeo quidem, ut qui ejus quid crederent tamen se assecutos, vicissim hoc, arcanum tanquam profundum revelandumq; nemini, corde premerent imo: alij verò; adeo felicibus esse quibus non contigisset, etiam inter eruditiores sui seculi, ad nomen Cabbalæ aut Cabbalistarum, in auditis fortè fortunâ ijsdem, obstupescerent: ac tandem, quemadmodum suprâ memoratus Johannes Picus cit. loco testatur vicissim, illam monstrum esse aut ejus simile quid horrendum, ipso sono penè timendum, hos verò non homines, sed centaurum quempiam aut hirco-cervos putarent: immò alij iterùm ignorantia fratres planè calumniarentur foetum Cabbalam esse diaboli: Unus donec atque primas facilè idem, sui seculi phoenix

hostiumq; terror, Vir ingeniosissimus, multæ profundiorisq; scientiæ, quid? immò omnium cùm in Theologiâ tum Philosophiâ, licet non annorum multorum, natus circiter utpote annos XXXIII. cùm decederet hinc, Johannes Picus, suprâ laudatus, Mirandulæ Concordiæq; Princeps Italus demùm surrexit, eo deq; scibili quasi è longinquo aliquid suspicatus est, scriptisq; tandem aliquid item prodidit Latinè primùm. Ita enim de sese ipso testatum reliquit, non uno in loco, præcipuè apologetico suprâ citato, pag. m. 123. teste insuper invocato DEO, quod, nec minori quidem impensâ, librorum de præsentis materie non paucos sibi comparaverit (à Judæis) perlegerit item illos summâ cum diligentia indefessisq; laboribus, inveneritq; in illis religionem non tam Mosaicam, quàm Christianam; etiam atq; imprimis (ut loquitur pergittque) ibidem Trinitatis mysterium, Verbi incarnationem, Messîæ divinitatem, articulum de peccato originali, de illius per Christum expiatione, de cœlesti Hierosolymâ, de casu dæmonum, de ordinibus angelorum, inferorum pœnis, alia: eademque se legisse porrò ibidem, quæ apud D. Paulum & Dionysium, apud Hieronymum & Augustinum quotidie legimus; ut hinc non parùm contrâ gentiles infidelesque modò, sed & ipsos Judæos hodie omnes religio Christiana stabiliri possit. Hactenus fere Picus, laudatus Comes. Hunc secuti postmodum sunt pauciores nonnulli alij quoq;: Paulus Israelita, Augustinus Justinianus, Nebiensis Episcopus, Johannes Reuchlinus, qui & Capnio aliàs, Ægidius Viterbiensis, Petr. Galatinus, (de quo non disputo jam, an ejus sint hi libri, qui vul-

vulgò eidem attribuuntur, an verò cujusdam alterius, Raymundi Sebon vel Porcheti, juxta alios aliosq;) Archangelus de Burgo novo, Italus, atq; alij adhuc quidam, ex recentioribus præsertim: quorum, ἄνευ προοιμίας ulterioris, lecturi vestigia hac vice sumus, repetitis repetendis, quæ ad hoc institutum nostrum facere quàm maximè atq; hoc digna videbuntur. JEHOVA Juva!

IV. Orsi itaq; à nomine non malè & hic & nunc: Cabbala vel Kabbala est ab Ebræo, vel potiùs Chaldæo, *Etymum.* (illud enim rariusculè occurrit) קבל, in 2. Piel, quæ vocatur vulgò, quod est *accipere, recipere, suscipere.* (Avenario undè *capulo, decapulo, & capulus, capulum, schöpffen / grieff / handthabe /*) propriè manibus & hinc mente, animo; tandem auribus quoque h. e. *audire, auscultare, obtemperare.* Undè קבלה *acceptio, receptio, q. d. doctrina accepta, recepta* aliunde, ore tenus quidem, solo auditu, haud ἔγγραφος: cujus correlatum est מסורה vel מסרה *traditio vel doctrina tradita*, item vivâ voce perque manus quasi: de quo alibi. Ridicula illa est originatio, ut sic loquar cum Quint. & vix non puerilis, quam tribuunt Raymundo Lullio, quasi vox sit composita Cabbala, è Chaldaico *abba*, pater & *alla* arabico, quod sit *Deus meus*; cumq;ne *Deus meus* nihil aliud sit vel importet nisi Christum: Christus verò nihil aliud, quàm sapientiam divinam; ita sit Cabbala indigitetq; aliud nihil, nisi superabundantem & arcanam quandam sapientiam. Probè hercle.

V. Rarò audias & legi scribiq; videas: קבול *Kibbul.* *Synonymia.* Plinio, curiosissimo illi suo seculo universi scibilis investigatori, qui & ipse è longinquo de eâ ali-

quid inaudiverit, asserit scribitque CL. Schickardus in Bechin. happerusch. pag. m. 61. vocari, depravato non nihil, ut fert fortuna communis linguarum in peregrino idiomate, nomine : *Jochabelam*, lib. XXX. historiae suæ, cap. 1. circa fin. in quo quidem loco duobus propè verbis tangere videtur artem hanc, quod tamen nomen in editione nostrâ, Lugduni, cl̄o Io LIII impressâ, reperire non liceat. Aliàs circumloqui sive circumscribere rem item assolent phrasibus hisce : תורה על פה q. d. *Lex de ore nata* : V. Picus Mirand. in apolog. pag. 176. item אמרי אמת *eloquia veritatis*, vel דרך האמת *via veritatis*, id est, Cabbala. V. J. Reuchl. de arte Cabb. lib. III. inter Oper. Mirand. ed. Basil. cl̄o Io LXXII. Tom. I. pag. m. 3130. In concreto, quod dicunt, unde est postmodum & קַבְּלָן *Cabbelan*, (fallor, an hinc nostrum German. ein Cappelan/id est, Verbi divini minister) & præsertim מְקַבְּלֵי vel מְקַבְּלֵי *Cabbalista*, *Cabbalisatus*, ut sic loquar, ejus artis peritus, sectator, per hanc edoctus, & in numero multitudinis : מְקַבְּלֵי־ *Cabbalista*, *Cabbalici* & *Calici* contractè, item *Cabbalei*. V. Reuchl. cit. l. lib. I. pag. m. 3014.

Homonymia.

VI. Jam, sumitur verò id vocabuli juxtà cum alijs non uno modo, nunc in ampliori, strictore strictissimoque significatu. I. Notatur hoc Unaquæq; cujusvis reiscibilis secretæ & mysticæ scientia, ea imprimis, quæ per viam occultam aliunde habetur, propagaturq; per modum successionis : quem Vocabuli sensum apud Ebræos agnoscit laudatus suprâ Comes Mirandulanus in apolog. cit. pag. m. 180. vel ut loquitur L. Cæl. Rhodig. quicquid minus extritum passivumq; est. V. Lect. antiq. lib. X. cap. 1. pag. m.

350. II. Apud Talmudicos non rarò, cit. CL. Buxt. in Lex. Ch. Talm. & Rabb. V. קבלה pag. 1954. Scriptura S. sive Scripta prophetica & hagiographa ipsa. V. illum ibid. III. Alijs hodie, Sensus S. Scripturæ sive intellectus mysticus, qui sub literalis latet non rarò, idemquæ à Spiritu S. maximè est intentus? Quo de infra etiam aliquid. IV. atque in specie: Doctrina Patrum primorum s. Patriarcharum, ab Adamo usq; ad Mosen, quam unus accepit ab ore alterius, tradiditque posteris suis, usque ad latam conscriptamque legem. V. Lex ore tenus tradita acceptaq; præter scriptam illam, quæ hujus expositio sit quædam: quam Moses dies quadraginta & totidem noctes in monte Sinai commoratus ex ore DEI didicerit, tradideritque successoribus suis longâ serie, usque dum in literas partem redigeretur. VI. notatur Cabbalæ nomine hodie imprimis arcana quædam atque abstrusior doctrina, cum veterum saniorum tum recentiorum etiam hodie superstitionumque Judæorum, circa mysteria quædam, in Mosis prophetarumq; scriptis, sub involucris maximè literarum, syllabarum integrarumque dictionum, tanquam sub symbolis certis latentia, quæ hinc varijs viis modisq; eruantur. VII. deniq; hoc nomine gestit etiam nominari insulsa quædam, quid? immò falsa, superstitiosa, impia, blasphema, addam dæmoniaca ars Judæorum, aliorum; quæ & Practica amat à quibusdam salutari: de quâ aliquid etiam, sub finem, infrâ.

VII. Nunc, unde varias ergò circumferri videas *Definitiones varias.* reperiasque hinc & inde seu definitiones seu descriptiones, itemque divisiones Cabbalæ. Alijs siquidem

dē est *Doctrina ex sacris literis colligens arcana multa cum philologica tūm practica: vel: divinatio quadam ex literis sive elementis arguta.* Eliæ in Tisbi: *Arcanum Legis & prophetarum, quod accepit vir ex ore viri usq; ad Mosen, divinum virum, retrorsum numerando.* Raymundo Lullio: *Habitus animæ intellectualis, ex rectâ ratione divinarum rerum cognitivus; ac proinde scientia quadam divina.* Joh. Reuchlino, qui & Capnio aliàs: *Symbolica quadam theologia, in quâ literæ & nomina non tantū sunt signa rerum, sed etiam res rerum.* lib. III. de Cabb. inter Oper. Mirand. suprâ cit. mihi pag. 3103. Vel item: *Divinæ revelationis, ad salutiferam DEI & formarum separatarum contemplationem traditæ, symbolice receptio quadam.* lib. I. pag. m. 3014. CL. Willh. Schickardo in Bechin. happerusch. pag. 60. ita paulo pleniùs circumscribitur: quod sit abstrusior Doctrina Hebræorum, de DEI & angelorum naturis atque mutuo consortio, de religionis præsertim Christianæ mysteriis in Vet. T. latentibus, de morum disciplinâ, item philosophiæ & bonarum artium arcanis; olim clam habita, nec cuivis concedita, multo minùs scriptis in vulgus prodita, sed orali tantū traditione inter sapientes diversorum seculorum continuâ successione propagata: partim variis literarum combinationibus, abbreviaturis & permutationibus constans, & plerumq; per ejusmodi secretiores modos è divinis scripturis Mosis & prophetarum elicitæ: hodie à Judæastris in supersticiosum abusum tracta, & partim in medicinam, incantationes, adeoque magiam (ignoratæ veriori Cabbalæ ab ipsis perfidè substitutam) turpiter abrepta.

Divisiones.

VIII. Ac ab his ipsis fere recensitis scriptoribus, alijs,

alijs, dispescitur porrò igitur nunc Cabbala in
 עיונית ומעשית *Speculativam & Practicam.* El. Levi-
 ta in Tisbi: vel ספירות ושמות *numerorum & nomi-
 num.* Pic. Mirand. in nongentis Conclus. pag. m.
 108. & Reuchl. de arte Cabb. lib. III. p. m. 3130. vel
 tres partes, peritas juxta ipsos. ex Proverb. Salom. cap.
 XXII. comm. 20. Vid. illud: scil: *numerorum, figura,
 & ponderis*: quæ divisio proximè accedit ad hanc, de
 quâ mox, quæ speculativæ magis propria est: V. ite-
 rum Reuchl. de Cabb. lib. III. p. 3130. & 3132. Vel deni-
 que in quinque partes: תיקון צירוף סאמר
 ממלל וחשבון, id est, *rectitudinem, combinationem, ora-
 tionem, sententiam & supputationem.* V. vicissim Reuch.
 pag. cit. 3130. Speculativa porrò in גמטריא *Gematrjā,*
 נטרקון *Notarjecun,* & תמורה *Temurab*: quæ divisio
 dictione memoriali גנה *hortus* comprehenditur. V.
 Capnio pag. cit. 3132. Practica in בראשית *Breschith* &
 מרכבה *Mercabba.*

IX. Nos missis duabus superioribus primis ac-
 ceptionibus Cabballicis, expressis paragrafo sextâ:
 quemadmodum quidem constitutum nobis est ma-
 ximè & præcisè agere heïc & nunc de Cabbalâ Ebræ-
 orum, quæ adumbratur fere in tribus posterioribus
 (extrâ septimam) acceptionibus in allegatâ paragra-
 pho; unde excerpere, facillimoque negotio, liceat
 ejus qualemcunq; descriptionem: ita minimè ta-
 men prætermittendam censemus, quin potius præ-
 mittendam arbitramur omninò h. l. veriore illam
 ac indubitatam sanè Cabbalam, quæ membro tertio
 ejusdem paragraphi tangitur. Ut adeò, (si quidem
 sub uno communiq; censenda nomine describen-

Cabbala
quid?

daque sit aliàs Cabbala) aliud nihil nobis sit jam, nisi *abstrusior atq; arcana quedam doctrina sive scientia, de mysterijs quibusdam, maximè fidei, in V. Instrumento, in Mosis & Prophetarum scriptis, sub sensu literali primò; hinc involucris item maximè literarum, syllabarum & dictionum integrarum, aliarum immò rerum, tanquam sub certis symbolis suis, contenta, hincq; modis & rationibus varijs, non citra quidem fidei analogiam, eruta postmodùm: tandem ad abusum usq; etiam, imò superstitionem, maximè apud Judeos. Vel, ut paucis plura complectar, illaque suprâ adductâ utar. descriptione magni illius Capnionis, est Cabbala Theologia quedam symbolica, quâ literæ & vocabula sunt signa rerum; immò etiam res rerum.*

I. Cabbala
vera sive
divina.

X. Unde orsi quasi ab ovo, quod dicitur, re altius-que vicissim repetitâ, Cabbala nobis alia est verior, indubitata atque divina; alia sequior hanc, media & humana, quæ & Judaica dicitur vulgò; alia denique falsa, superstitiosa, immò dæmoniaca. Jam, Veram Cabbalam atque indubitatam illam nihil aliud esse intendimus, cum doctissimo JCIO, Petro Cunæo (alijsque magni nominis Viris) in accuratissimo tractatu, de republ. Ebræorum, lib. III. cap. octavo præfertim (lege omninò idem totum) quàm sensum S. Scripturæ mysticum sive spirituales, qui sub literali latet non rarò (ut suprâ paragrapho VI. ex parte dictum etiam) & à Spiritu S. maximè vel primò est intentus. De quo (tametsi ex parte) non uno in loco Apostolus, quando notanter distinguit & accuratè inter literam & spiritum: ac quorsum spectat id item.

tem vetus Ebraeorum : אין מקרא יוצא מירי פשוטו אבל יש לו פשוטו עם מדרשו ואינו מירי כל אחד : quod est fere : *nusquam Scriptura est absq; sensu simplici, sed habet pariter, ut mysticum, ita simplicem : his duobus non est ut careat.* Exemplo statim ut res fiat manifestior : sic Deuteronomij Capite XXV. comm. 4. legitur : *Non obturabis bovi trituranti os.* Litera textus, omninò plana eadem satis quidem aliàs. Ad quem locum nihilominus Apostolus I. Corinth. IX. vers. 9. seq. *Num boves ergò DEO cura sint? annon hoc potius propter nos dicit? propter nos utiq; scriptum est.* Intellectus ergò ejus Legis particulæ mysticus est, non ut primò commendet boum saturitatem, sed teste Apostolo, ut ministrorum Ecclesiæ inculcet stipendia; ut ut primà fronte ejus nihil in textu appareat haberi. Absit verò jam, absit, imò potius nefas esto, existimare hunc sensum sublimiorem per omnia fugisse aut latuisse omnes superiorum seculorum Vates divinos, præcipuè Mosen illum maxumum, familiarissimumque DEO Virum. Itaque didicerat procul dubio omni ille ipse similia mystica Legis interpretamenta, ut Belgarum doctior, suprâ laudatus P. Cunæus cit. I. loquitur, dum in monte Choreb sermonem cum DEO sereret. Ecquid enim ageret aliàs, apud Eundem dum quadraginta dies & totidem noctes esset? Hanc autem, quam à summo Numine tum alteram quasi Legem non-scriptam (Cabbalam) acceperat, in tabulas non rededit Vir divinus, inter alia ob hanc causam, (verba iterum laudati modò Scriptoris) ut plebs Judaica, quæ tunc rudimentorum adhuc decurrebat spatia,

arcanos sacrorum voluminum sensus admiraretur potius, quam intelligeret. Hæc arcana Legis interpretamenta tum postea, post Mosen illum, nullum dubium fuerit, successivè alijs data quoq; concessaq; fuisse, Spiritu S. qui item agitabantur: donec tandem non vulganda omninò mortalium seculis (verba fere iterùm Cunnæ) en, divino munere ipsis præfertim Apostolis atque Evangeliorum scriptoribus concessa sunt hæc; ut quod latuerat fere publicâ illorum voce proderetur nunc universis. Nec dubium tandem nobis est, etiam præter ea, quæ reserata sunt ab hisce, (Apostolis & Evangelistis, quos vocant) proditaque literis sunt, infinita adhuc esse in V. Instrumenti codice, immò & novo, mystica similia, aut majore fortè, quæ dabit alter novissimusque dies. *Ex parte enim jam cognoscimus, & ex parte jam prophetamus: posteaquam autem advenit, quod perfectum est, tunc quod ex parte est abolebitur. Cernimus nunc per speculum & per ægnima, tunc autem coràm cernemus: attestante & ipso Apostolo I. Corinth, XII. comm. 9. 10. & 12.*

*Ejusdem
Exempla.*

XI. Uno atque altero exemplo majoris evidentia & certitudinis ergò rem præterea dilucidabimus. Sic Libri primi Mosaici, Breschith sive Genesin quem vocant, Capitis II. commatis 24. verba: *derelinquet homo patrem suum & matrem suam, & adhaerebit uxori suæ, &c.* Apostolus interpretatur de mysterio illo magno, de quo inter alia loquitur ad Ephesios, cap. V. sub finem, nempe de Christo & Ecclesiâ, sive communionem spirituali inter hunc & hanc. Ita historiam de filijs Abrahami, Sarâ item atque Hagar, descri-
ptam

ptam ejusdem libri cap. XVI. & XXI. exponit idem Apostolo de duobus Testamentis, V. & N. Verbi divini, ad Gal. IV. sub fin. Verbum Legis porro, quod in medio Jesraelitarum sancitum constitutumque erat, descriptum ex parte item Deuteronomij cap. XXX. de quo dicitur præsertim commate 14. & præcedit; *propinquum illud esse, in ore atq; animis Jesraelitarum, ut facerent illud*: quæque verba, an dicam? hac ratione & secundum literam non nisi de latâ Lege ipsi illi intellexerunt; ut non dicam haud aliter fortè à cunctis omnium seculorum mortalibus fuissent intellecta usque huc; idem vicissim Apostolus Rom. X. commate octavo trahit nihilominus ad doctrinam Evangelij, de eodem eadem interpretatus planè: *hoc est, inquit, Verbum illud fidei, quod prædicamus*. Expositio itaque hæc non præter mentem quidem Mosis est, sed mystica tamen tota ipsa & Cabbalistica. Unum adhuc saltem ex Prophetarum item libris liceat adduxisse exemplum: quod extat Hoseæ XI. ab initio statim, ubi hæc leguntur verba expressa: *quum puer adhuc Israel, dilexi eum, & vocavi filium meum ex Ægypto*. Quæ secundum literam vicissim, & extra controversiam quidem, de populo Jesraelitico, quem DEUS quondam eduxerat ex hac terrâ, quemque non semel alibi etiam filium suum primogenitum nominat, intelligenda sunt. Ecquid verò Matthæus Evangelista? Idem historiæ suæ cap. II. circa finem, illatum in effectum deducta impletaque asserit & scribit; mystica similia sive Cabbalistica edoctus à Spiritu S. quando B. Virgo cum Filio suo, Servatore mundi, facta fuit redire ex Ægypto. Quod nemini, arbitror vicissim,

post natos homines venisset in mentem, ita ut nempe hunc locum interpretatus fuisset, nisi Apostolo divinitus id datum concessumque fuisset. Alia atque plura apud alios videre liceat exempla. Nunc nihil addemus nos ultra. Expositiones hæ nempe similesque Cabbalicæ atque mysticæ sunt. Nec est, ut aliquis heic prætendat: Allusiones hæc esse omnia, quæ produximus modò similiaque his, quasdam meras, nihilque præterea; sive accommodationes nudè, ita quæ instituantur à Scriptoribus divinis novi fœderis propter analogiam quandam inter res non omninò diversas. Absit enim, absit quidem, sit potiusque nefas, dixisse: scripsisse quidpiam novi fœderis auctores, quòd non reverà extet in Veteri: dum Mosis sanè vatumque ideo imprimis citant verba, ut sibi suisque scriptis fidem faciant: (at quam facient, si non-bonâ fide citent eorundem dicta, quin potius torqueant hæc trahantque in diversum?) immò sapièssimè ipsi profitentur, sese testes invocare illos, factum denique esse ita jam, & non aliter, quemadmodum illi quondam vaticinati sunt. *Ευδηλον.*

*Allegoria
Patrum.*

XII. Antequam hinc ad alia progrediamur, offerunt sese commodum, allusionum quadam factâ mentione, Allegoriæ, quæ in communi ita vocantur aliàs, anagogæque Patrum sanctissimorum sive Ecclesiæ Doctorum: quæ utpote videri poterant familiam ducere cum superioribus, quæ de Cabbalâ veriori & divinâ dicta modò sunt. Ita enim ingeniosè hi, immò verò nervosè, eruunt (nonnunquam etiam, nec rarò, inferunt) sensum aliquem sublimiorem è lite-

rā, *πρω* textus, ut certare videatur cum superiori-
 bus. Quem in modum etiam B. noster Lutherus,
 non rarò sanè: ex: causā: quando Verba Geneseos
 Cap. III. comm. octavo: *Et audiverunt vocem Domini
 DEI in horto ambulantis, ad auram diei:* in gl. marg.
 germ: *Bedeut / das nach gethaner sünde das ge-
 wissen angst leidet / biß das GOTTES gnädige
 stimme kommet / und wieder fühle und erquicke
 das hertz.* Sic ad verba cap. VIII, 10. *Columba ve-
 niens ad Noachum circa vesperam, Et ecce folium olivæ in
 ore ejus: Delblatt/ das bedeutet das Evangelium/
 das der H. Geist in der Christenheit hat predigen
 lassen. Dann Del bedeutet Barmherzigkeit und
 Gnade/ davon das Evangelium lehret: alibi. Quo
 in genere interpretandi Origenes, adamantius di-
 ctus, maximus aliàs sanè vir, tantum sibi permisit, ut
 modum omninò excesserit, neutiquam verecundè
 (verba laudati Cunæi suprà cit. l.) Id. animad-
 vertentes ergò B. Augustinus atque Hieronymus, a-
 lij Patrum, pudentiores heic prudentioresque fuere.
 Quorum hic, posterior, de Origene, in epist. ad Pam-
 mach. justissimè quiritatur; ex gratiâ, quod ita Para-
 disum terrestrem, libri Creationis ab initio, allegori-
 zet, ut auferat planè historiæ veritatem: dum pro
 arboribus angelos; pro fluminibus virtutes cœlestes
 intelligit, ponit: & tunicas pellíceas Adami & Evæ
 corpora humana interpretatur; quasi verò ante la-
 psam exuti penitus corpore vixissent. Enimverò, ut
 ut fortè sint etiam aliàs commenta eorundem (Pa-
 trum) aurea, concinna, pia satis, pulcherrima omni-
 nò nonnunquam; accedunt quidem propius, non fa-
 ciunt*

ciunt tamen unam eandemque paginam cum superiore nostrâ, de quâ modò dictum, Cabbalâ: ad cuius utpote divinitatem opus est, ut iterùm loquar cum doctissimo Cunæo, uti in hominis pectus vis cœlestis quædam descendat. Stat itaque hæc, de quâ impræsentiarum hæctenus, verior, sanctior & divina Cabbala intra suos terminos: non promiscua est. Vatum, prophetarum, apostolorum similiumque proprium erat peculium quondam: quorum scripta, effata tantùm sunt nempe *ἀξιόπιστα*, & qui quid in quoquo loco abstrusum, mysticum vel sublime, optimè noverunt. Quod de Patrum choro universo commentisque eorundem, ad illius veræ imitationem Cabbalæ effigiatis, ut ut optimis quidem aliàs & ipsis, dici neutiquam potest. Humanæ sunt auctoritatis: pluris minimè. De quâ specie Cabbalæ nunc mox porrò.

II. Cabbala media
sive hu-
mana.

*ΑΤΕΧΝΟ
s. inartifi-
cialis.

XIII. Cabbala Ebræorum, quæ & Judaica vulgò dicitur, media illa, falsa, non insulsa, quæ cum analogiâ fidei, vel certè non contrà illam facit, aut immò debet, quam & humanam, in distinctione ad illam superiorem indigitavimus suprâ, nunc atque imprimis lege promissi consideranda venit nobis. Est eadem verò vicissim, sic dicendo, *ἀτεχνος* sive inartificialis alia, alia *εὔτεχνος*, technica sive artificialis. Illa hujus respectu ita dicitur, quod nullis, quemadmodum artificialis, ingenij humani inventis aut subtilitatibus, vel certè non semper æquè evidentibus, nitatur, sed sola fere orali traditione constet. Estque iterùm vel antiquior vel
recen-

recentior. Antiquior nempe Mose, divino amanu- Anti-
ense, recentior itidem ipso. Per illam intelligunt quior.
antiquissimam multò doctrinam Patriarcharum seu
Patrum primorum, ab Adamo usque ad Mosen,
quam ille, *απαρ' ο'π'νας* ⊙, à DEO, majorem partem,
immediatè accepit, atque tradidit ordinè & succes-
sive *ε'κουα προς ε'κουα*, posteris suis, usque ad latam
conscriptamque Legem. Quànquam sint (quod
Cabbalistarum primum jam videri poterat esse so-
mnum) qui usos Patriarchas sanctos in hoc nego-
tii genere certis Præceptoribus esse (ita loquuntur)
affirmant; & nominatenus quidem Adamum Ra-
ziele, spiritu quodam bono, Semum Jophiele,
Abrahamum Zadkiele, Isaacum Raphaële, Jaco-
bum Peliele, & sic consequenter. Vid. Reuchl. de
art. Cabb. in calcè oper. Mirand. T. II. m. p. 3017
& 3021 seqq. Cæterùm tales traditiones, exempli gr. *Ejusdem*
fuisse perhibentur, ante diluvium quidem; illam de *Exempla.*
Creatione hujus Universi, de Paradiso, septimo die
sanctificando, lapsu primorum parentum, promisso
hinc Mesiâ, de sacrificiis, fratricidio Caini, Enochi
raptu, diluvio universali & similes alias: post dilu-
vium verò maximè Præcepta septem, quæ vocant,
filiorum Noæ, ipsis iisdem data item oretenus,
& successivè aliis; observata in Ecclesia & republi-
ca postdiluviana, ad latam usque Legem exscri-
ptoq; Decalogo, cui ex parte utpote infererentur:
quæ & ipsa succedentibus temporibus illis item ad-
huc, ut volunt, imponebantur populis septem in
bello dudentibus sese Israelitis, nec non profely-
eis quibuscunque, qui nempe circumcidi, cumq;

his ipsis unum adorare DEUM Israëlis volebant; adeò quidem ut qui unum etiam eorum violaret, gladio interficeretur; cujusque rei vestigium aliquod saltim habemus Actuum Apostol. cap. XV, comm. 20. & recensentur apud Talmudicos: Primum: ברכה השם *Benedictio DEI*, ut nempe laudes Ipsi dicerent, precesq; funderent: Secundum: עבודה זרה *Cultus alienus*, ne Idolis servirent ullis: tertium: דינין *Judicium*, ut justitiam administrarent publicè privatimque: quartum: שפיכות דמים *effusio sanguinis*, ne quod patrarent homicidium: quintum: גילוי ערוה *revelatio nuditatum*, ne vagis contaminarentur libidinibus: sextum: גזל *rapina*, ne alienum appetent: & denique septimum: אבר מן חי *membrum de vivo* scil. animali ne tollerent. Est & una præterea inter traditiones postdiluvianas hæc: quod Israëlitæ non comederent nervum quempiam femoris: aliæ adhuc fortè. Prima omnium Cabballa, primordialis salutis humanæ nuncia (verba Capnionis, pag. m. 3019 & præcedd.) ex mente Cabballistarum quidem, fuit hæc, quam nutu DEI adhuc in Paradiso, aut certè hinc non longè, Adam à Razielle suo קבל accepisse contendunt: Vox nimirum ultima, quam cum miser ex Paradiso ejiceretur, à DEO inaudiret: ועתה ו *ne forte mittat manum suam, & sumat etiam de arbore vite & comedat & vivat in æternum.* Misso enim, ajunt, ad Adamum collapsum & mœrore plenum, præceptore ejus, (ita loquuntur) nempe Razielle, ut eum solaretur, ita vel in hunc fere modum appellasse, di-

dicens : ne super modum conficiaris, Adam, gemitu & molestia, quod te duce genus humanum in summam corruit perditionem : quoniam peccatum originale hoc cum tempore expiabitur : addidisseque : sermonem hunc DEI, quem postremò ab eodem audivisset, modo Cabbalistico esse intelligendum (docens adeò eundem Cabbalam) ex cujus utpote indole non modò verbum ullum, sed ne litera quidem, quantumcunque minuta & exilis, immò nec apex quidem frustra ponantur. Cumque adeò dixerit DEUS : $\text{נָתַתְּ אֶתְּ יָדְךָ לַעֲצֵב הַיָּם}$ nunc ne manum mittat, sumatq; de ligno, &c. insinuari per illud *Nunc*, sententiam DEI non fore perpetuam; sed venturum cum tempore ad vescendum de ligno vitæ hominem destinatum, qui ex ejus posteritate nasciturus sit, justus, pacificus, vir heros, cui nomen in miserationibus, interq; alia ex quatuor his literis: i. h. v. h. (יהוה) quique per rectam fidem & placidam oblationem missurus sit manum suam, sumpturusq; de ligno illo vitæ, & ejus ligni fructum futurum omnium sperantium salutem. ἌΤΕΧΝΟΥ Cabbalisticum, è primis.

XIV. Recentior ἌΤΕΧΝΟΥ jam Cabbala quæ est Recētior. Mose, divino amanuense, ajunt, hanc Mosen, sicut etiam technicam illam alteram sive artificialem, (de quâ tum postea & præsertim) accepisse item divinitus, à summo sapientissimoque Numine, illamque hinc porrò succëssoribus suis reliquisse. Cujus extinctæ, quâq; ratione & in quibusnam ipsa mysteriis constiterit maximè, rudera potiùs sive reliquias quasdam (præcipuè inter Christianos) hodie habemus

mus saltem : unde nec longum eidem immorabimur. Pertinere ad illam videntur, breves & rotunda illæ, (tanq. apophthegmata quædam) sententiæ, v. gr. quæ פּרְקֵי אֲבוֹת *Capitula Patrum* vulgò inscribuntur, alia item paradoxa quædam Cabbalistica, quorum numerum aliquem apud Picum, Comitum, Petrum Galatinum, Reuchlinum, alios reperire liceat. Quemadmodum enim Pythagoræi philosophi, qui à Cabbalæis antiquioribus philosophiam suam symbolicam unicè hausisse creduntur, olim sua placita, doctrinas, non apertis seu verbis, seu præceptis, sed symbolis certis atque ænigmatibus quasi numerorum, figurarum, concentuum, involuta auditoribus suis tradebant : ex gr. quando amicitiam non violandam innuebant, panem frangere vetabant : quando iracundum non irritandum, ignem gladio fodere prohibebant : quando animus non curis conficiendus, cor non comedere solebant : quod mutabiles amici non fovendi, hirundines sub tecto non ferebant : quod multitudini se non opponendum, occurrenti armento è viâ cedebant, &c. qui ritus quamvis quidem vulgo absurdi & ridiculi haberentur, à solis tamen ejus sectæ cultoribus, quid vellent, optimè intelligebantur : ita, inquam, hæc Cabbalæ species, ἀτεχνῶς recentior, multa in se se putatur mystica habuisse abstrusaq; continuisse, quæ, quod ejus Cultores, ceu margaritas porcis, promiscuæ multitudini objicere deridendaque proponere nolent, nec item scire ista tunc temporis fortè conduceret, dicteriorum ejusmodi, à rebus gestis plerumque vel alio notabili casu desumptorum

rum, involucris obtexerunt, interq; omnium ætatum sanctiores tantum sapientioresq; occultè hæc propagasse creduntur. Cujus generis paradoxa, notæ apud antiquitatem celebritatis, & aliud longè in recessu habentia, quàm quod præ se ferunt aut primâ promittunt fronte, exempli causâ saltem sint hæc: v. gr. cum dicitur: *Decem vestimentis indutus DEUS creavit mundum*: fortasse de decem verbis his: אֱלֹהִים וַיֹּאמֶר וַיִּבְרָא וַיִּבְרָא וַיִּבְרָא וַיִּבְרָא וַיִּבְרָא וַיִּבְרָא & dixit DEUS, decies repetitis in Opere Creationis à summo Numine id intelligendum est; quorsum alludit in Pirke Abhoth initium Cap. quinti. Ita cum dicitur: *Ædificium mundi est Cubicum, habens sex latera*: putamus intelligi sextiduum Creationis. Porro: *Linea viridis gyrat Universum*: accipitur fortasse de Providentiâ divinâ. Ita: *Mundus tunc assequetur suam perfectionem, quando manus per dentes jungetur uncino*: videtur salutare nomen Ebraicum וַיִּבְרָא innui; nam Jod manum, Schin dentem & Vau uncinum significant itemq; representant elementis suis. *Gloriosus Adam collocatus est in medium Paradisi*. Item: *non fit rex terrestris, nisi humilietur militia cœlestis*: arbitramur ambo hæc pertinere ad Messiam, statumq; ejus in specie humiliationis; quem vocant. Sic: *Vestimentum Messie rubebit*: an non per & propter sanguinem in passione effusum? cum quo congruit illud Jes. LXIII, 2 *quare vestimentum tuum rubicundum, & tanq. calcantis in torculari?* Et quæ sunt his similia plura: V CL. Schickard. in Bech. happ. p. 85. ex quo transcripsimus hæc quidem, qui ipsa ex suprâ allegatis Scripturibus.

Ejus

Exempla

Cabbala
 technica
 f. artifici-
 alis.

XV. Succedit, de quâ potissimum nunc sermo habendus nobis (lege promissi institutiq;) Cabbala *Ἐν Τεχνῶ*, technica sive artificialis: Ebræorum ipsa sive Judæorum fere proprium aliàs peculium, hodie verò ex parte & in quantum falsa atque sana est Christianorum etiam. Quæ & ipsa non minus jam atque præsertim Mosis, Viro (ut cum Justino atque Tertulliano loquar, qui hoc nomine Abrahamum dignantur) familiaritatis divinæ adscribitur. Qui cum in rupe Choreb montis Sinai cum DEO sermones cæderet, ab Ipso hanc addidicisse creditur, tradidisseq; tum postea hanc, sicuti præceptum fuerit ipsi, *σῶμα πρὸς σῶμα*, longâ suâ serie successoribus suis, donec longè post natum Servatorem mundi, ita volunt, Talmudi denique infereretur. Unde solemne illud quasi est, quod apud non paucos reperias: quòd Pontificiis in Ecclesia Romanâ sint traditiones, id Judæis in Synagogis suis esse Cabbalam; & vice versa: Quanquam quo aliquid dicunt, qui enunciant, non totum tamen exhauriunt ipsi: uti deinceps apparebit pluribus. Ac sanè vetuse est opinio inter Judæos, Mosēn præter latam exscriptamque legem, aliam item non-scriptam, oralem sive acroamaticam, ut sic dicam, accepisse à DEO in mōte, quæ illius expositio sit quædam uberior: ac porrò in illâ Mosis scriptâ lege, immò integro Verbo DEI veteri, præsertim illâ verò, ideò præter literalem atq; grammaticum, ut sic loquar, sensum, sub cortice quasi verborum, quin imò rudi facie syllabarum, literarum nec non apicum minutissimorum quorumcunq; latere multa oppidò arcana,

non

non Religionis tantùm veræ, sed etiam omnium pene artium atq; disciplinarum: quid? immò omnem denique miraculorum artem. Unde utpote, nec aliunde, tanquã ex feracissimã quadã metallifodinã omnium mortalium præsertim sapientissimus, rex Salomon, omnes profundissimæ suæ scientiæ thesauros hauserit. Ut de aliis nondum, item atq; præcipuè Servatore mundi, Jesu nostro Nazareno, (ex eorum quidem mente) nihil hic quicquam dicam. Non enim frustra, ajunt, Mosen tot fuisse diebus, adde noctes, apud DEUM in monte Sinai comoratum: potuisse decalogum & reliqua vel unã fortassis alteraque horã addiscere: at quadraginta dies & totidem noctes fuisse ideò in sublimioribus mysteriis quibusdam addiscendis detentum; quorum quædam vestigia tum postea libris suis occultè impresserit & quodammodo: quem secuti sint hinc, in hac edocti arte, successores ejus atque mysteriorum genuini hæredes, vates reliqui viriq; divini, magnã suã serie; ceu dictum semel atque iterùm jam. Nec Judæos tantùm, sed Christianorum nonnullos sententia hæc obstrinxit sanè non leviter. Unum nominasse præ reliquis sufficiat, Comitem, Picum Mirandulanum, sæpiusculè laudatum suprã: qui testes ejus rei Esdram, Paulum, Origenem, Hilarium, ipsum denique Evangelium pro se citat: Verba ejus V. omninò Apologet. pag. m. 176.

XVI. Enimverò antequam ulterius ad alia *Ejus vestigia quadã* descendamus, non præterrem omninò fuerit anno- *apud La-*
tasse, Cabbalæ hujus, de quã modò atque impræ- *sen-*

Græcos, Ebraeos. sentiarum, ipsius, ajoin, technicæ sive artificialis, quam indigitavimus; vel ut aliter paulò nunc dicam, Artis ejus sive peritiæ (quæ cum nostrâ sanè analogiam quandam habet, vel qualemcunque) tradendi aliquid, scribendi occultandiq; itemque exponendi vicissim stigmaticè (elementariâ quadam ratione) vel symbolice; hoc est, quando nimirum sub dictionum integrarum involucris non solum, sed rudi quoque facie positæque vario syllabarum, literarum elementorumque, immò nonnunq. etiam rerum, tanquam sub symbolis certis, aliquid occultatur, innuitur nihilominus, indigitatur, atque hinc vicissim eruitur etiam variis viis modisque, vestigia qualia qualia reperiri passim apud Latinos, Græcos, ipsosque item immò Ebræorum Scriptores; adeoque esse nihilominus eandem longè vetustissimam, omnium fere temporum, locorum populorumque. Quod uno atque altero saltem liceat nobis demonstrasse exemplo, (hinc mox ad rem vicissim) è Latinitate, ut dictum, Græcis, immò & ipsis deniq; divinis Ebræorumq; scriptoribus, desumptis. Ut de antiquioris item literaturæ scripturâ hieroglyphica Ægyptiorum Chaldæorumque nihil hîc quicquam dicam: de quâ alius utpote alibi dicendi locus est.

Literæ mysticæ Græcorum & Latino-rum.

XVII. At verò minimè adferam primùm omnium decantatas illas mysticas literas quinque Græcorum, nudas simplicesq; ad quarum imitationem Latini item habent suarum quasdam: quarum prima Pythagoræ Samio adscribitur, singulas verò ipsas apud Isidorum reperire est. Sunt autem

hæ:

hæ: τ, Θ, Τ, Α, Ω. Harum primam ad exemplum humanæ vitæ primus Pythagoras formasse creditur: cujus nimir. virgula inferior primam ætatem denotet, incertam quippe adhuc, & quæ se se nec tum vitiis nec virtutibus dederit: bivium verò ejus, quod superest, ab adolescentiâ incipiat, cujus dextra quidem pars ardua sit, sed ad beatam tendens vitam, sinistra facilior, sed ad labem interitumque deducens: de quâ literâ vetustissimus quidam Poëta, uti Lactantius, lib. VI cap. 3. testatur, sic scripsit:

*Litera Pythagoræ, discrimine secta bicorni,
Humana vitæ speciem præferre videtur.*

*Nam via virtutis dextrum petit ardua callem,
Difficilemque aditum primum spectantibus offert,
Sed requiem præbet fessis in vertice summo.*

*Molle ostentat iter via lata: sed ultima meta
Præcipitat captos volvitque per ardua saxa.*

*Quisquis enim duros casus virtutis amore
Vicerit, ille sibi laudemque decusque parabit.*

*At qui desidiam luxumque sequetur inertem,
Dum fugit oppositos incauta mente labores,*

Turpis, inopsque simul, miserabile transiget ævum.

Secunda litera Græcorum Θ est, quæ mortem præfigurabat. Nam Judices in judiciis, qui morti nempe adjudicabant reum, calculo suo inscribebant Θ, indicantes eum esse θανάσιμον. Unde creditur litera per medium ejus habere quasi telum sive mortis signum. Quorsum Poëta:

O multum ante alias infelix litera Theta:

& vicissim Satyrographus:

D

Et

Et potis es nigrum vitio præfigere Theta.

Quâ de ipsâ ratione quoque apud Latinos sive Romanos, ut est apud M. Tullium, litera C infau-
sta erat, quippe condemnationis signum; vice ver-
sâ, A salutaris, quia absolutionis. Tertia T est &
repræsentat Crucis figuram. Unde Ebræis *signum*
audit. De qua intellectum volunt illud Ezechielis,
cap. IX, 4. *Signa Tbau super frontes virorum gemen-
tium & dolentium.* Reliquas verò A & Ω, sum-
mam & ultimam alphabeti sibi ipse vendicat DEUS
noster, Christianorum, & Servator mundi, inquit:
Ego sum A & Ω. Johann: Apocalypses libri à prin-
cipio & fine: His literis Justinus, Philosophus
& Martyr, addit & X, cujus formâ ipse in secundâ
ad Antonium Pium apologiâ affirmat mysterium
Crucis dominicæ contineri: Platonem ejus rei te-
stem advocans, qui in Timæo de filio DEI disse-
rens, (dubitare liceat, nec immeritò: v. ipsum Pla-
tonem) ajat: DEUM in mundo filium instar X li-
teræ posuisse. Verùm verò de his atque simili-
bus amplius non dicam. Alia sunt in promptu.

*Exemplis
adstruitur
Æsopi
Phrygii.*

XVIII. Phrygius porrò notissimi nominis
est fabularum quidem, sed minimè ineptus, fictor
atque scriptor, idemque philosophus, Æsopus, ge-
nere atque conditione quidem servus, qui longè
ante Trojanum bellum, tempore Judicium è pri-
mis, vixisse creditur. De eodem, quemadmodum
in ejus vitâ est, scribitur, quod quum aliquando
unâ cum hero suo Xantho veteres ædificiorum,
quorundam ruinas perlustraret, fortè fortunâ inci-
derit in columnam quandam marmoream, cui se-
ptem

ptem literæ Græcæ erant incisæ, indicantes thesaurum eo in loco, non longè à columnâ, absconditum: quarum cum Xanthus intelligentiam anxie desideraret, Æsopus, inventis integris dictionibus, quæ ab iisdem characteribus incipiebant, scripturam illam, tribus adhibitis quidem ordine expositionibus, illustravit. Erant autem literæ hujusmodi: A. B. Δ. O. E. Θ. X: has Æsopus, manifestans hero suo thesauri locum, quem literæ designabant, ita primùm exposuit: A, ἀποβάς, i. e. *Ascendens*: B, βήματα, *gradus*: Δ, τέσσαρα, *quatuor*: O, ορύζας, *fodiens*: E, εὑρήσεις, *invenies*: Θ, θησαυρόν, *thesaurum*: X, χρυσίον, *aureum*: hoc est: *Ascendens gradus quatuor, invenies thesaurum aureum*. Cum itaq; Xanthus thesaurum effodisset, neq; partem aliquam auri Æsopo bono decerneret, modestè admonuit eum Æsopus, ut præcepto columnæ inscripto pareret, quod literæ eadem continerent hunc in modum: A, ἀνελόμενοι, i. e. *Tollentes*: B, βαδίσαντες, *ite*: Δ, διέλεσθε, *dividite*: O, ὃν, *quem*: E, εὑρετε, *invenistis*: Θ, θησαυρόν, *thesaurum*: X, χρυσίον, *aureum*: quod est: *Tollentes ite, dividite, quem invenistis thesaurum aureum*. Quod quum Xanthus herus facere adhuc renueret, solus auro potiri que niteretur, indignatus Æsopus hanc rem, comminatus est, nisi partem acciperet auri, se tertium ejusdem scripturæ mandatum executurum, quod tale esset: A, δώδος, i. e. *Redde*: B, βασιλεῖ, *regi*: Δ, Διονυσίῳ, *Dionysio*: O, ὃν, *quem*: E, εὑρες, *invenisti*. Θ, θησαυρόν, *thesaurum*: X, χρυσίον, *aureum*: hoc est: *Redde*

regi Dionysio, quem invenisti thesaurum aureum. Non absimilia his omninò reperire est etiam apud Platonem, in Cratylo, ubi de nominum etymologiis agit. Sed ad alia.

Augustini,
Cypriani,
Beda.

XIX. Ad Doctores Ecclesiæ sive Patrum devenimus chorum. Ita B. Augustinus, in tractatu nono super Johannem, & ante eum Cyprianus in tractatu de Sinâ & Sion, & post utrumq; Beda venerabilis, in comment. super Johann: declarantes etymologiam nominis Adam, ignari ipsi linguæ Ebrææ quidem, minimè verò prorsus destituti peritiâ omni tractandi vel tradendi aliquid symbolicè vel stigmaticè, putant primum hominem ADAM ita fuisse appellatum, quia terra illa, ex quâ factus est, à DEO sumpta sit ex Quatuor Cardinibus mundi, qui quatuor literis hujusmodi comprehendantur: nam A, Ανατολήν, i. e. Orientem, D, Δύσω, i. e. Occidentem, A rursus, Ἄρκτον, i. e. Septentrionem, M denique μεσημβρίαν, h. e. Meridiem significant. Quam & ipsam interpretationem nominis hujus multis antea seculis Sibylla in secundo Oraculorum suorum libro, his carminibus expressisse fertur:

Ἄυτος δὴ Θεὸς ἔθι' ὁ ἀνάσας τέτραγράμ-
μαλον Ἀδάμ,
Τὸν πρῶτον πλάθειλα, καὶ ὄνομα πλη-
ρώσαντα,
Ἀνατολήντε, δύσωντε, μεσημβρίαντε καὶ
ἄρκτον.

quod

quod est:

Nimirum D E U S is finxit tetragrammaton A-
dam,

Qui primus factusq; est, & qui nomine com-
plet

Ortumq;ve, occasumq;ve, austrum boreamque ri-
gentem.

Idem Augustinus in tractatu in Johannem de-
cimo, exponens illud ex eodem: *Quadraginta &*
sex annis ædificatum est templum hoc, non dissimili
planè usus arte, inquit: Numerum XLVI annorum
ædificationis templi, significare structuram tem-
pli corporei, quod sibi Servator ædificavit ex car-
ne Adæ, cujus nomen A Δ A M apud Græcos com-
ponitur ex literis numerum quadraginta sex com-
prehendentibus: siquidem A. *unum* significat, Δ
quatuor, A vicissim *unum*, M denique *quadraginta*:
qui numeri simul juncti faciant XLVI: quot die-
bus nimirum Christi corpus in utero Mariæ, B. Vir-
ginis, absolutum sit.

XX. Porrò D. Hieronymus, unde unde eti- *Hierony-*
am hæc hauserit, in *Quæstionibus super lib. I. Re-* *mi.*
gum, cap. II. incisum octavum, examinans verba
illa Davidis morituri ad Salomonem filium: Habes
quoque apud te Simei, filium Ghera, filii Jemini de Ba-
churim, qui maledixit mihi maledictione pessima: exe-
crandæ illius maledictionis vim explicans ibidem,
ostendit (beneficio ejus artis, aut certè non dissimi-
lis ab hac nostrâ, de qua hæctenus) convicia sin-
gula, quæ Simei congesserit in Davidem, conti-
neri sub unâ illa dictione: Pessima: quæ Ebraicè

est נַמְרָצָר q. dicas: *roboratâ*, *acri*, *acerrimâ*, & his quinque literis constat: נַמְרָצָר. Per תּוּ עrgò, inquit, significatur נִתָּה, i. e. *Adulter*, & alienæ uxoris raptor: quo nomine Simeï Davidi adulterium cum uxore Uriæ commissum exprobravit. Per תּוּ מ significari מוֹאָבִית *Moabitam*: quâ voce Simeï eidem objecit propriæ stirpis indignitatem, quam utpote ex ignobili & infideli Moabitarum semine duceret. In literâ ר notari רֹצֵחַ, i. e. *homicidam*: qui utpote Uriam innoxium dolo malo sustulerit, omneque item genus regium Saulis trucidaverit. Per תּוּ צ porro צָרִיעַ *leprosum*, quia ideò jam tanquam leprosus, & qui vi legum ex urbibus & à consortio hominum pelli dignus sit, è regno suo & à consortio popularium atque subditorum suorum ejiciatur; deniq; in אָ literâ significari אֲבִיָּוֶה abominabilem sive abominatum potius, quem utpote vicissim non solùm homines, sed ipse DEUS exosum habeat, eundemque tanquam nihili-hominem & abominandum planè virum prorsus à facie suâ abjecerit.

Jesais,
Jeremia,
Danielis.

XXI. Jam, Ebræorum Scriptores, iidemq; ipsi divini, quòd minimè per omnia peritiâ ejus artis, de quâ modò, destituti fuerint, extrâ controversiam fuerit nobis: idque constabit ex exemplis infra omninò adductis in magno numero, adducendis potius; si non singulis iisdem, certè omnibus simul sumptis, vel sanè aliquibus saltim eorundem. De quibus utpote (omnibus atque singulis) affirmari non potest, quod casu extiterint quodam fortuito, extrâ omnem veritatis fundamentique alicujus speciem:

ciem: vicissim negari minimè, quod, adhibitis adhibendis, terminis nimir. artis instrumentisque necessariis, sensum aliquem latentiore nihilominus arcanumque feliciter non rarò, nec citra jucundum utileque suo modo eruant, de quo antea immolis dubiumq; inter interpretes, altum itemque erat quoddam silentium: addam item de quo per omnia, & apodicticè, negari non poterit, quod hoc modo fuerit idem in $\rho\eta\tau\omega$ textûs. Exemplo declarabimus rem h.l. saltim uno alteroque Jesaia nempe, Jeremia, nec non Danielis, Vatum ex primis ipsorum. Quid scilicet apud illum Prophetia sua cap. XXV, commate 25. nomen שֶׁשַׁח *SESACH*? (neq; enim legimus ita quenquam regum, aut nomen loci alicujus, ullibi in sacris literis) & *rex Sefach bibet post eos*: & apud istum, (Jesaiam) cap. VII, 6. vox: טַבְּעַל *Tabaal*? Volunt ergò, nec citra quidem probabilitatis speciem quandam, illum, (in primo) Jeremiam vaticinantem adversus regem Babylonis, ne apertè planè irritaret contrà se regem ipsum, nomen *Babel*, artificiosè commutatis inter se elementis (modum infra paulò tangeamus) transformassè in *Sefach*: inquiens: & *Sefach calicem iræ DEI bibet post eos*, i. e. reges cæteros, de quibus sermo ibidem. Nec repugnat admodum historia: conf. B. Lutherum, in gloss. marg. germ. Eodem modo hunc, Jesaiam, in posteriori exemplo, veritum identidem, ne nominis expressâ mentione nimis offenderetur rex Israël, de quo sermo ibidem, pro רַמְלֵיָהוּ sive potius רַמְלֵי per modum Cabalæ *Albam*, quo de infra, substituisse טַבְּעַל *Tabaal*.

beal. Quid dicam porrò de Daniele, qui & ipse divino afflatus quidem spiritu regi Babylonix exposuit tres istas dictiones (cap. V. comm. 25. vaticinationum suarum) מֵנֵה מֵנֵה תֵקֵל וּפְרַסִין *Mene, mene, tekel upharsin*, Cabbalisticè, integris nempe, pro singulis dictionibus, allatis substitutisq; totidè sententiis: *Mene, mene*, hoc est, *numeravit DEUS regnum tuum, & consummavit illud: Tekel*, id est, *appendit, nempe lancibus, & inventus es deficiens: Peres*, id est, *divisit, nempe regnum tuum, quod traditum Meis ac Persis est.* Quas quantumvis quidem & ipsas voces simplices legere potuissent Chaldæorum sapientes, evolvere tamen in hunc modum minimè illas valebant, quod σοχασμῆν, ut sic loquar, genuinâ, aut verâ Cabbala, hoc est, afflatu diviniore haud erant instructi. Nec dubium fuerit porrò nobis, aut certè absurdi quid, quò majorem fidem suæ lectionis & interpretationis faceret astantibus Daniel, singulis & ipsis vocibus contrâ parietem exscriptis adhibuisse certam quasi Clavem, sive legendi rationem quandam Cabbalicè, ut obvia nunc adeò atque de post facto, ut sic loquar, singulis hæc scriptio esset: de quâ, legendi ratione, mirum in modū variant ideò Interpretes, maximè Talmudici: alii dum per modum (Cabbalæ) de quibus infrâ, *Atbasch* dictum, alii *Albam*, alii ordine retrogrado, alii aliter debuisse illas legi contendunt: V. Cl. Buxtorf. in Praxi Gram. Ch. & Syr. pag. m. 326. Nuperimè Benasse Ben Israël in de termino vitæ pag. 160 ideò sapientes Babel nec legere nec intelligere potuisse illam scripturam arbitratur, quia ipsi legerint

gerint lineâ rectâ, cùm longâ debuissent; hoc modo:

ס	ו	ת	מ	מ
י	פ	ק	נ	נ
ז	ר	ל	א	א

XXII. Cæterùm transeant denique hæc: in subsidium quaecunque dicta veritatis Cabbalæ alicujus, technicæ maximè illius. Ad rem vicissim. Autorem, sive potiùs Cabbalístam primum, ex mente ejus artis sectatorum, suprâ audivimus ergò paragrapho XV. fuisse Mosen, Virum divinum, qui à DEO ñ immediatè eam קבר accepit. Ad alia progrediendum nunc erat fortè magis utilia atque necessaria. Enimverò modum primùm etiam traditæ Mofi acceptæque ab eodem Cabbalæ haud grave fuerit adscripsisse, successores ordinarios,

Modus traditæ Mofi acceptæq. Cabbalæ.

alia: ex mente quidem Calicorum. Ac modum quidem quod attinet primùm, dabo hunc non meis, sed magni illius Capnionis verbis, (ex mente quidem, dico, Cabbalæorum) ejusd. lib. III. de arte hac, ed. Henricipetrinæ sæpiusculè allegatæ suprâ, quæ Operibus Pici, Mirandulani Comitæ, sub finem annexa est, pag. m. 3129: quibus & ipsis Legis scriptæ traditæque modus exponitur. Hæc verò sunt: DEUS, inquit ibidem, ut asserunt Cabbalæi, Legem suam in globum igneum conscripsit per ignem fuscum super ignem candidum. Ait enim Rambam Gerundensis: שבת לנו בקבלה שהיתה כתובה באש שחורה על

id est, quod apparet nobis

per Cabbalam, quod fuerit Scriptura in igne fusco super dorsum ignis candidi. Unde illud extat Deuteron. XXXIII: *de dextrâ ejus ignea lex.* Erantque tum literæ, ut ajunt, confusæ & inglomeratæ, quas studiosissimi quique speculativè intuentes, ac diligenter considerantes, Spiritu S. ducti facilè possent hinc & inde, susq; deque, ultrò, citrò, prorsus, rursus, eligere, legere, colligere, ac in verba quælibet formare sententiam, in bonis bonam, in malis malam significantia. DEO autem Moses edoctus in ordinem cunctas redigebat populo edendas, ut quæ Legis essent universi scirent & observarent, & inde Lex in libros distincta, & in arcam reposita est, sicut ipse recepit à Domino. Artem tamen ordinandi & variandi literas, & S. Scripturam ad mentis elevationem dulcissimè interpretandi à divinâ tunc majestate receptam, ut rem divinissimam, à rudibus imperceptibilem, vulgo non patefecit: sed electis tantùm Josuæ & septuaginta ore ad os tradidit, à quibus postea semper electiores quique receperunt. Hæc illa. Nugæ.

Successores ordinarii.

XXIII. Successores porrò Mosi constituunt jam in hac arte, primum Josuam, cum LXX senioribus; his Pineam, Eleazari filium, Aharonis nepotem: huic Heli, sacerdotem & ipsum summum. Huic successisse creditur Semuel, propheta & sacerdos: huic David, rex & propheta: huic Achias Silonites, propheta: huic Elias, propheta: huic Elisæus, & ipse vates: Elisæo Jojada, pontifex: eidem Zacharias, propheta, alius ab hoc cujus pro-

prophetia extat: eidem Hoseas: Hoseæ Amos: huic
 Jesaias: huic Michas: huic Joel: huic Nahum: huic
 Chabbacuk: huic Sefhonias: huic Jeremias, omnes
 prophetae: isti Baruch, scriba ejus: huic Esdras, sa-
 cerdos & scriba vulgo, unâ cum viris synagogæ ma-
 gnæ, numero LXX, ut volunt, juxta alios CXX, in-
 ter quos etiam fuerint Aggæus, Zacharias & Mala-
 chias. Præprimis v. inter hosce (nominatos) extol-
 lunt Jeremiam & Esdrâ, qui ejus artis fuerint
 callentissimi. Hos excipiunt magnâ vicissim ferie,
 quemadmodum quidem Capnio sive Reuchlinus
 numerat eosdem, lib. I. p. m. 3026, (alii aliter paulò
 numerant) Simeon, justus, unus è dictis LXX syn-
 agogæ magnæ: hinc Antigonus, Sochæus dictus,
 cum sociis, inter quos fuerunt Zadok & Bethus,
 radices hæreticorum, unde dicti sunt tum postea
 Zadokæi vel Saducæi & Bethusæi, non longè quan-
 do orirentur item Pharisæi & Esseni: porrò Jose, ben
 Joëser & Joseph, ben Jochanan: quos sequuntur
 Jehosua, ben Berachia, cujus fuisse discipulus fer-
 tur, Maccabæorum ætate, Jesus quidam Nazareus,
 non noster totiusq; mundi Servator, & Nithai Ar-
 belites: hinc Juda, filius Tabai & Simeon, filius
 Sota: porrò Schemaja & Abtalion: hinc notissimi
 nominis illi R. Hillel & R. Schammaj: qui multa
 millia discipulorum, uno eodemque tempore, di-
 cuntur habuisse: inter quos celebrantur Hillelis
 LXXX, excellenti ingenio & doctrinâ omnes, sin-
 guli: de quibus in Talmud in bavâ bathrâ & suc-
 câ, adeo præstantes eosdem fuisse, ut XXX horum
 digni essent, quod super eos descenderet divinitas,

ficuti Moses fuerat ipse; XXX ut pro eis Sol staret, quemadmodum Jehosua fuit; cæteri denique XX, mediocres ut ut vocati fuerint, nihilominus tamen minimus eorundem, nomine R. Jochanan, ben Zakkai, tantæ fuisse vicissim creditur sapientiæ vel excellentiæ, ut nec Scripturam nec Talmud (sensus & doctrina fortè Talmudis intelliguntur, cum tunc temporis ejus nondum fundamenta jacta fuerint) neque cætera omnia sciri digna, usque ad vulpium exempla, (verba Talmudicorum) & dæmonum narrationes scire prætermiserit. Ex quo minimo inter LXXX dictos ipso, ceu ungve, (ita volunt) leones cæteros dijudicare liceat. Nugæ: atque hæc obiter quasi. Hos pluri mi adhuc sequuntur alii: donec ventum fuerit ad tempora obsignati, ut loquuntur, Talmudis; hoc est, quando unanimiter consenserunt Judæi omnes, tanquam in librum symbolicum quendam, in id doctrinæ suæ genus: cui Cabbala item, maximam sui partem, (ita volunt) fuerit inserta: quæ ejus obsignatio quasi (Talmudis) creditur obtigisse circiter annum Christianum Io.

*Scripta. Et
Libri Cab-
balistici.*

XXIV. Hiq; Mecübbalim illi, iidemque Ordinarii (non quod extra hosce alii nulli præterea fuerint) quibus, ceu creditur, התורה על פה, *Lex hæc de ore nata*, tradita acceptaque, h. e. Cabbala ordine & successivè propagata fuit. Verum verò monendus heic curiosus Lector adhuc est, de quo suprâ sub ingressum, paragrapho III. etiam obiter aliquid saltem: quædam ejus dogmatis subinde tamen & nonnunquam fuisse literarum monumeta-

numentis consignata. Ut enim nihil dicam, quod traditur, ipsum Mosen mox in agro scripti Pentateuchi seu Legis scriptæ hinc & inde passim disseminasse ejus quædam vestigia: multò minus quicquam hæc de libro **יצירה**, quem vocant, h. e. *Creationis*, quem Abrahamo adscribunt, aliis: certè cum ante, tum etiam ac præcipuè post Esdram, sacerdotem summum & legis-peritum, maximè verò à temporibus Rabbenu, quem vocant ita **נאִר' עֲזוֹרָה** (ob eximiam doctrinam & vitæ sanctitatem) Hakkadosch id factum est. Cum enim adverteretur tandem, ob frequentes populi sancti, propter peccata sua, à DEO immixtas calamitates, clades, cades, captivitates, dispersiones & exilia, illam per manus traditionem, & oralem acceptionem successionemque ordinariam servari minùs posse, ne periret planè tandem id arcanum, divinum paternumque dogma, denique eò ventum, ut metu majoris damni alicujus literarum monumentis idem partem concrederetur. Similium Scriptorum numerum aliquem legere est iterùm apud Reuchlinum, de arte Cabb. lib. I. pag. m. 3028 seq.

XXV. Hinc anteqvam abeamus porrò ad reliqua ac potiora nostri instituti, verbis Pici, Concordiæ Mirandulæque Principis, haud pigebit percipere, cum quid ipse de re eâ in universum (Cabbalâ) ac summatim quasi, tum v. atque præcipuè de Esdrâ ejusdemque libris Calicis quidem, & in Apologetico suo, pag. m. 122 seqq. & tract. de homin. dign. pag. 328. seqq. Ita verò habent ejus verba singula: *Venio nunc ad ea, quæ ex antiquis*

*De Esdrâ,
ejusd. li-
bris 70. &
Cabbalâ
in genere
Pici.*

Hebraeorum mysteriis eruta, ad sacrosanctam & catholicam fidem confirmandam attuli; quæ ne fortè ab his, quibus sunt ignota, commentitiæ nugæ, aut fabulæ circumlatorum existimentur, volo intelligant omnes, quæ & qualia sint, unde petita, quibus & quàm claris authoribus confirmata, & quàm reposita, quàm divina, quàm nostris hominibus ad propugnandam religionem contrà Hebraeorum importunas calumnias sunt necessaria. Scribunt non modò celebres Hebraeorum Doctores, sed ex nostris quoque Esdras, Hilarius & Origenes, Mosè non Legem modò, quàm quinque exarata libris posteris reliquit, sed secretiorem quoque & veram Legis enarrationem in monte divinitus accepisse; præceptum autem ei à DEO, ut Legem quidem populo publicaret, Legis interpretationem nec traderet literis, nec invulgaret. Sed ipse Jesu Nave tantum, tum ille aliis deinceps succedentibus sacerdotum primoribus, magnâ silentii religione revelaret. Satis erat per simplicem historiam nunc DEI potentiam, nunc in improbos iram, in bonos clementiam, in omnes justitiam agnoscere, & per divina salutariq; præcepta ad bene beateq; vivendum, & cultum veræ religionis institui. At mysteria secretiora, & sub cortice legis, rudique verborum prætextu latitantia, altissime divinitatis arcana, plebi palam facere, quid erat aliud, quàm dare sanctum canibus, & inter porcos spargere margaritas. Ergò hæc clam vulgo habere, perfectis communicanda, inter quos tantum sapientiam loqui se ait Paulus, non humani consilii, sed divini præcepti fuit. Quærem morem antiqui Philosophi sanctissimè observarunt. Pythagoras nihil scripsit, nisi paucula quedam,

quæ

que Dame filie moriens commendavit. Ægyptiorum templis insculptæ Sphinges, hoc admonebant, ut mystica dogmata per anigmatum nodos à prophana multitudine inviolata custodirentur. Plato, Dioni quædam de supremis scribens substantiis, per anigmata, inquit, dicendum est, ne si epistola fortè ad aliorum pervenerit manus, quæ tibi scribimus, ab aliis intelligantur. Aristoteles libros primæ Philosophiæ, in quibus agit de divinis, editos esse & non editos dicebat. Quid plura, JESUM CHRISTUM vitæ magistrum asserit Origenes, multa revelasse discipulis, quæ illi, ne vulgo fierent communia, scribere noluerunt. Quod maxime confirmat Dionysius Areopagita, qui secretiora mysteria à nostræ religionis autoribus, ἐκ τῆς εἰς τὸν θεὸν διὰ μέσσης λόγῃς, ex animo in animum (sine literis) medio intercedente, verbo ait fuisse transfusa : hoc eodem penitus modo cum ex DEI præcepto vera illa legis interpretatio Mosi deitè tradita revelaretur, dicta est Cabala, quod idem est apud Hebræos, quod apud nos receptio. Ob id scilicet, quod illam doctrinam non per literarum monumenta, sed ordinariis revelationum successibus alter ab altero quasi hereditario jure reciperet. Verùm postquam Hebræi à Babylonica captivitate restituti per Cyrum, & sub Zorobabel instaurato templo, ad reparandam Legem animum appulerunt, Esdras tunc ecclesiæ præfectus, post emendatum Moseos librum, cum planè cognosceret per exilia, cedes, fugas, captivitatem gentis Israëlita, institutum à majoribus morem tradendæ per manus doctrinæ servari non posse, futurumq; ut sibi divinitus indulta cælestis doctrinæ arcana perirent, quorum commentariis non intercedentibus durare diu memoria

moria non poterat, constituit ut convocatis, qui tunc supererant sapientibus, afferret unusquisque in medium, quae de mysteriis Legis memoriter tenebat, adhibitisq; notariis in septuaginta volumina (tot enim ferè in Synbedrio sapientes) redigerentur. Qua de re, qui mihi non credunt, audiant Esdras ipsum sic loquentem: Exactis quadraginta diebus loquutus est altissimus dicens: Priora quae scripsisti, in palam pone, legant digni & indigni, novissimos autem septuaginta libros conservabis, ut tradas eos sapientibus de populo tuo: In his enim est vena intellectus & sapientiae fons, & scientiae flumen. atque ita feci. Hac Esdras ad verbum. Hi sunt libri scientiae Cabala, in quibus meritò Esdras venam intellectus, id est, ineffabilem de supersubstantiali Deitate Theologiam, sapientiae fontem, id est, de intelligibilibus angelicisq; formis exactam Metaphysicam, & scientiae flumen, id est, de rebus naturalibus firmissimam Philosophiam esse, clara in primis voce pronunciavit. Hi libri Sixtus quartus, Pontifex Maximus, maximà curâ studioq; curavit, ut in publicam fidei nostrae utilitatem latinis literis mandarentur. Jamque cum ille decessit, tres ex illis pervenerant ad Latinos. Hi libri apud Hebraeos hac tempestate tanta religione coluntur, ut neminem liceat nisi annos quadraginta natum illos attingere. Hos ego libros, non mediocri impensa mihi cum comparassem, summâ diligentia, indefessis laboribus cum perlegissem, vidi in illis (testis est DEUS) religionem non tam Mosaicam quàm Christianam: Ibi Trinitatis mysterium, ibi Verbi incarnatio, ibi Messiae divinitas, ibi de peccato originali, de illius per Christum expiatione, de caelesti Hierusalem, de casu demonum,

de ordinibus angelorum, de purgatorio, de inferorum pœnis. Eadem legi, quæ apud Paulum & Dionysium, apud Hieronymum & Augustinum quotidie legimus. In his verò quæ spectant ad Philosophiam, Pythagoram prorsus audias & Platonem, quorum decreta ita sunt fidei Christianæ affinia, ut Augustinus noster immensus DEO gratias agat, quod ad ejus manus pervenerint libri Platoniorum. In plenum, nulla est fermè de re nobis cum Hebraeis controversia, de qua ex libris Cabalistarum ita redargui convinciq; non possint, ut ne angulus quidem reliquus sit, in quem se condant. Cujus rei testem gravissimum habeo Antonium Cronicum, virum eruditissimum, qui suis auribus, cum apud eum essem in convivio, audivit Dactylum Ebraeum, peritum hujus scientiæ, in Christianorum prorsus de Trinitate sententiam pedibus manibusque descendere. Hactenus PICUS.

XXVI. Restat nunc, ut, quod potissimum ad-
 huc est nostræ Tractationis argumentum, tandem
 deveniamus ad species quoque sive divisionem
 Cabbalæ technicæ vel artificialis; quam & Spe-
 culativam s. contemplativam nec malè vocant aliàs,
 in distinctione ad Practicam sive supersticiosam
 illam, de quâ aliquid saltim etiam infrà: hoc est,
 ut investigemus nunc modos item atque rationes
 varias interpretandi Legem & reliqua Veteris fœ-
 deris *ἑρμηνεύου* Cabbalisticè: quatenus nimirum,
 (ut ex parte jam & suprâ dictum quoque est) non
 tantùm sub dictionum integrarum involucris, sed
 & facie rudi posituque vario syllabarum, literarum
 elementorumque singulorum, immò rerum non-
 nunq.

Divisio s.
 Species
 Cabbalæ
 technicæ.

nunq. etiam, creduntur latere mystica & abstrusa
 multa Religionis aliarum itemque rerum habi-
 tumque: dum literas maximè jam, syllabas,
 alia textûs Biblici, (maximè omnium verò Nomi-
 num divinorum) considerant variis modis, intu-
 entur speculativè, inter se conferunt, numerant,
 pro numeris accipiunt, transponunt, commutant
 symbolicè & similiter, ut eruant hinc, dicto mo-
 do, sensum aliquem arcanum mysticumque. Ac
 fingunt sibi heïc quidem, interpretandæ Legis præ-
 fertim, alii aliique modòs plures: v. & conf. su-
 præ paragr. VIII. (Aben Esra doctus, quem sic
 κατ' ἐξόχην vocant, LXX numerat.) Enimverò nos
 contenti erimus hac vice & h. l. communissimâ
 illâ &, nisi insigniter fallor ego, convenientissimâ
 planè, distinctione, quæ Mofi utriq; & Ægyptio
 & Gerundensi, nec non plerisque Cabbalæorum
 Scriptorum recepta est, v. & conf. El. Levit. in Tisch-
 bite, & Reuchlin. lib. III. pag. m. 3130 seqq: quâ in
 Partes sive Species tres distinguitur Cabbala, de quâ
 modò, ad quas quidem reliqui & specialiores mo-
 di plerique facilè ac commodùm reduci possunt,
 & notantur vulgò his nominibus: I. גמטריא
Gematrîja: II. נוטריקון *Notarjecun*: & III. תמורה
Temurab: quæ ideò à Rabbi Josepho minore, Sale-
 mitano, lib. de art. hac, cit. Reuchl. alleg. loco, dictio-
 ne memoriali, per תורה, Cabbalæ & ipsam speciem
 subordinatam, גנת *hortus* comprehenduntur. Ha-
 rum trium itaq; singularum specierum, unâ cum
 subordinatis, dabimus nunc porrò descriptionem
 primùm vel qualemcunque, exemplis itemque

tum postea uno alteroque saltim, eo tamen maximè illustri, prout dabitur occasio, rem declarabimus.

XXVII. Prima itaque species quam *Gematri-* **Geme-**
jam vocant (à Græcâ voce *Γεωμετρία* nomine abs- **trija.**
 que omni dubio deducto) nihil aliud est, quàm
 Mathematica (secundum quantitatem) considera-
 tio literarum vel dictionum etiam aut textuum
 integrorum S. Scripturæ. Quantitas autem ma-
 thematica cum duplex sit, discreta sive numerus
 & continua sive magnitudo, duplex iterum Cab-
 balæ hujus exurgit ejus peritis species: quarum
 altera atque prior convenientiùs fortè atque po-
 tiùs *Arithmologia* dicenda; altera v. atq; posterior
Geometria in specie atque *κατ' ἐξοχήν* sic dicta ve-
 nit. Prior illa literas textûs sive vocis alicujus re- **Arithmo-**
 solvit in numeros: (numerant enim, sicut & Græ- **logia.**
 ci & ex parte Latini, Ebraei maximè & cæteri fere
 Orientales populi literis suis, ut primum elemen-
 tum in ordine significet ipsis Unitatem, secundum
 stet pro binario, tertium ternarium numerum no-
 tet, & sic consequenter) & ex his vicissim nume-
 ris, collatis quidem cum ipsâ re vel aliâ saltem vo-
 ce correspondente, h. e. ejusd. valoris quoad nume-
 rum, elicit certam atque arcanam quandam do-
 ctrinam. Ex: gratia: Integer ille versus vel incisum **Exempla.**
 primum, quo Ebraeus textus sive Biblia incipiunt,
 repræsental *א* **א**, literam, sexies: quam toties
 quoque oculis ingerit comma vel incisum ultimum
 in fontibus, h. e. Bibliis Ebraicis, quod est in capi-
 te ultimo libri *א* **א** *א* sive II. Paralipome-
א, quæ vocant. Ex his ergò commatibus duobus,

summo vel primo & ultimo Bibliorum S. cumque
 ךַּ ךַּ, litera, nota sit & ipsius millenarii numeri,
 quæque porrò utrobique sexies reperiatur, colli-
 gunt Cabbalistsæ mundum duraturum sex mille an-
 nos: quæ aliàs item est Traditio vetus, traducta ex
 familiâ sive scholâ Eliæ, & reperitur in Talmude,
 tract. Sanhedrin, cap. II. Ita porrò initialia illa
 Mosis verba bina: בראשית ברא, i. e. *in principio
 creavit*, per alia (ejusd. valoris numerici) hæcque
 illa atq; hoc modo exponunt: בראש השנה נברא, h. e. *in principio anni creati vel inchoati* (utrobique
 continetur nimir. numerus III6.) Hincque colli-
 gunt jam mundum in autumno, mense circiter Se-
 ptembri, unde Ebrais quondam aliàs initium anni,
 creatum à DEO esse. Sic Gen. XLIX, 10. in vo-
 cibus his duabus; יבא שילוח *veniet Silob* Baal tu-
 rim quærit nomen *Messia*, משיח, quod in illis scil.
 contineatur, quia utrobique literæ in numeris ef-
 ficiunt 358. Eodem modo ejusd. Genes. libri cap.
 XLII. v. 2. quando Jacobus dicit ad filios suos: ירדו
descendite scil. in Ægyptum, volunt in literis hisce
 verbi ירדו contineri numerum annorum servitu-
 tis Ægyptiacæ, nempe 210: tantundem enim va-
 lent hæc literæ ירדו. Porrò ita Numer. XXIV, 17: ver-
 ba hæc: יקום שבט *exsurget sceptrum* è Jacob, &c.
 exponit Elchanan Paulus, conversus quidam Ju-
 dæus, in peculiari de similibus Cabbalisticis tra-
 ctatu, per illa alia, quæ in præcedentibus nimirum
 contineantur, scilicet: ישועה בן דוד: quod utro-
 bique iterum habeatur idem numericus valor sc.
 457. Psalmo II, 2. extat: *Convenerunt reges terra &
 principes adversus Dominum* על משיחו *contra Mes-*
 siam:

ſam ejus, hæc poſteriora duo vocabula idem expo-
nit converſus Judæus per illa, quæ in præcedenti-
bus contineantur: יֵשׁוּעַ בֶּן יְהוֹרָה: quia utrobique
iterùm involvatur idem numerus, nempe 464.
Pſalmo LXXII, 17. illa, ubi legitur: *ante ſolem* יָמוֹן
דָּוִד *dominabitur nomen ejus*, idem exponit per hæc:
יֵשׁוּעַ בֶּן דָּוִד, *Jesus filius David*: utrobique eſt 462.
Jeſaiæ IX, 6. verba hæc: שְׁמוֹ פְּלִיאָה *nomen ejus, ad-*
mirabilis, iſtæc ita (eundem, inquam, in modum
ſubducta) continent: יֵשׁוּעַ בֶּן דָּוִד *Jesus filius Da-*
vid: (utrobique eſt 457) Subſequentia verò illa im-
mediate: אֱלֹהֵי יֵשׁוּעַ אֵל גִּבּוֹר *admirabilis, conſiliarius,*
DEUS fortis, illa viciffim: יֵשׁוּעַ בֶּן אֱלֹהִים *Jesus*
ſilius DEI (utrobique 519) Michææ V, 1. illa: מוֹשֵׁל
בְּיִשְׂרָאֵל *Dominator in Iſrael*, hæc continent:
יֵשׁוּעַ הַמְּשִׁיחַ מֶלֶךְ הַיְהוּדִים *JESUS CHRISTUS, rex*
Judeorum (utrinque 919).

XXVIII. Porro altera nunc ſpecies (ſub-
ordinata ſive ſpecialior) *Gematrija in ſpecie* atq;
κατ' ἐξοχὴν ſic dicta, illa conſiderat quantitatem
continuum, h. e. magnitudinem, nec non propor-
tionem ſive ſtructuram, cùm ac primò quidem
literarum, tum etiam & deinceps ædificiorum in
Scripturâ S. deſcriptorum: ex quorum utpote di-
menſionibus, ſitu, poſitu vario atque proportione
arcanum quendam atq; myſticum ſenſum iterùm
elicit. Unde viciffim Calicis duæ hæc exſurgunt ſpe-
cies ſubordinatæ quaſi: quarum primam quidem
צוּרִיּוּת (à rad. צוּר quatenus ſignificat *formare,*
efformare, effigiare, depingere) *Zurijith*, q. dicas *figurati-*
vam, vocant: altera verò cùm Matheſin δεχθησαν τοι-
ωνου ſpectet proximè, *Architectonica* nominari non

Gematri-
ja in ſpe-
cie & κατ'
ἐξοχὴν ſic
dicta.

Zurijth. incommodè poterit. Enimverò constat ante omnia, (aut debet ita sanè) nec id quidem sine admiratione legentium, in Bibliis SS. olim, semper atq; hodie nunc (cōstanter) impressis, manuscriptis, legi cerniq; alia quidem elementa sive literas reliquis majusculas, minusculas, inversas, suspensas nonnihil alias aliasq; & sic porrò, omnia hæc; non fortè sine omni causâ, (multò minus casu quodam) potiùs de singulari quadam ita ordinata industriâ. Ex variâ itaque hac primùm literarum structurâ, proportionem posituque, per modum Zurijth dictum supra, varia iterùm venantur arcana mysticaque.

Exempla.

Exempl. gr. Genes. I, 1. Prima textûs sacri litera est Beth quoddam majusculum, quo sacer, inquam, Codex inchoatur. Dicunt hoc ideò itaque præfixum, ad considerandam nempe magnitudinem & sublimitatem Operis Creationis, quòd mox describitur in subsequente tractatione. Ejusdem libri Creationis statim Cap. II, 4. vicissim exaratum extat ה quoddam minusculum in voce nempe בְּהַבְרִיאָה in *creari ea*, h. e. cœlum & terram. Hoc ideo factum ajunt, ad indicandum scilicet, fore ut cum tempore omnia creata vicissim immuantur & intereant planè: idq; vel maximè atq; insuper in literâ ה ideò monstrari, quæ aliàs & ipsa constet ex literis contiguis saltim, immò dissolutis. Sic Jesaiæ VII, 14 Mem, litera quædam finalis, vel Mem clausum, præter morem linguæ sanctæ, in medio vocis reperitur, in dicto illo: *Ecce הַעַלְמָה* *Virgo concipiet*, &c. hoc Cabbalistæ Christiani ideo factum vicissim intelligunt, volunt,

ut clausa alvus atque perpetua Virginitas B. Matris Mariæ eo innuatur. Similis litera item occurrit capite seq. IX. 7 in voce לְמַרְבֵּרָה *ad multiplicandum*. Quæ ex sententia Rabbi cujusdam Hammaj, in libro Sanhedrin, indigitet numerum annorum à tempore Jesaïæ publicatæq; ejus prophetiæ usque ad tempus Messiaë. Huc pertinet etiam illud Hagg. I, 8. ubi deficit litera quædam, הַ נִּמְיִרִיִּם in voce אֶפְכָרִי *glorificabo me, dicit Dominus*: quæ cum quinarium numeri nota sit, ajunt notari defectum quinque rerum in templo secundo, nempe arcæ fœderis, Urim & Thummim, ignis superni, præsentiaë DEI & Spiritus Sancti: quem tamen adventus Messiaë ejusdemq; gloria facile possit supplere.

XXIX. *Architectonica*, sic dicta, succedit Cabbalæ species, quæ versatur circa dimensiones, structuram atque proportionem ædificiorum sacrorum: ut arcæ Noæ, tabernaculi, altaris, arcæ fœderis, templi totius Salomonæi, aliarumq; fabricarum in Sacris delineatarum. Cur, inqviunt enim Cabbalistsæ, inter Judæos occultè Christianizantes, (ut de suo, sicut alia non pauca, hæc mihi largiatur CL. Wilh. Schickardus, in Bechin. happ. pag. m. 64.) vel ut nostris vicissim dicam ex parte verbis, Christiani Judæorum more Cabbalizantes, cur inqviunt, Scriptura S. quæ nihil inane vel casum tradit, sacrarum fabricarum quantitates tam sollicitè nobis inculcat? אין בתורה אפילו אנת אחת שאין ההרים גדולים non est in Lege vel unica litera, à quâ non maximi montes suspensi sint. Quid hæc tam curiosè

riose cognoscere nostrâ refert? num tam grande templum, quale delineavit Ezechiel, è materiali lapide & ligno extructum iri quisquam sanus credet? Annon sacræ olim ædes cum universo cultu Levitico Messia typos gesserunt? nunquid in Biblicis proportionibus mysteria quædam occultare, & nobiliora omnium ætatum ingenia in iis exercere voluit sapientissimus mundi architectus? Quærunt itaque vicissim, speculantur, metiuntur, subtrahunt, multiplicant, dividunt. Summâ, Christum ubique & ubi vel minimè reris præfiguratum esse, persuasum sibi eunt. Perinde ut in Stenographiâ linearum diversarum longitudinum pro literarum notis usurpantur, & ab artificii conscio facilè dignoscuntur, sic etiam proportionibus sacras arbitrantur esse significativas, & instar scripturæ alicuius legibiles, omniq; Gematricis vel Calicis oculis intuenti intelligibiles. Res ut obscurior manifesta fiat quadantenus: ex: gr. sic Arca Noæ, descripta Genes. VI. capitis commate 15, dicitur ibid. fuisse 300 cubitos longa, 50 cubitos lata, & 30 alta. Hic Cabbalista primùm suâ lege longitudinem dividit per altitudinē & prodeunt decem, qui numerus respondet decimæ Ebræorum literæ Jod, denarium item significanti: deinde addit proximè ipsam longitudinem, cui congruit litera Schin; denique vicissim eam (longitudinem) dividit per latitudinem & prodeunt sex, quæ notantur numericè per literam Vau. Sic ergò habet salutare nomen Servatotis, Ψ JESU. Ita identidem I. Reg. VI, 2. templum Salomonæum describitur 60 cub. longum, 20 cub.

Exempla.

20. cub. latum, & 30. c. altum. Heic Cabbalista suâ lege primùm latitudinem subtrahit ab altitudine, relinquitur decem: iterùm litera Jod: hoc residuum cum altitudine vicissim multiplicat, emergunt ter centum h. e. litera Ψ : denique per idem residuum, suprâ, longitudinem dividit, exeuntq; sex, h. e. Vau denuô. Facit iterùm nomen benedictum Ψ JESU. Hactenus Gematrija, in genere sic dicta, prima atque summa Cabbalæ technicæ species.

XXX. Altera nunc sequitur principalis species **2. Notar-**
Notarjecun נוטר יקון *Notarjecun* vocata: absque dubio â jecun.
 Notariorum sive scribarum publicorum consuetudine, quibus utpote moris est, ut loquitur Elias in Tisbi: abbreviare, dum scribunt duas vel tres aut plures literas, quarum unaquæque repræsentat dictionem unam. Estque nihil aliud jam, ut verbis utar R. Nathan in aruch majore, quàm quando litera una fit signum totius rei: vel: positio literæ pro integra dictione significante. At verò jam vicissim, aliquot diversarumque vocum literæ aliquid prætendunt, vel unius vocis singulæ literæ: ut verè verum sit heic iterùm id Cabbalistarum: $\text{ספר התורה הרפה בניו}$ *Libri Legis multe sunt facies.* Unde plures modi sive species hujus Cabbalæ iterùm exsurgunt. Nunc enim aliquot diversarumque vocum, & extremæ quidem literæ, initiales vel finales, per apharesin vel apocopen collectæ in unam summam, aliquod faciunt significativum vocabulum, ac mysterium per idem insinuant: nunc per syncopen, vel indifferenter quoque

que aut arbitrariâ quadam ratione aliquid simile colligitur; & sic porrò.

Rasche
theboth.

XXXI. Primus modus, quando ex aliquot diversarumque vocum literis initialibus, per aphæresin decurtatis, aliquid colligitur, vocatur ipsis ראשי תבות *Rasche theboth*, q.d. *Capita dictionum*, & scribitur per hunc ipsum Cabbalæ Notariacæ modum רה. At verò exemplis ex Sacris desumptis hunc præterea declarare utile nec jucundum minus id fuerit. Ita ergò Genes. XXII, 7 quærit Isaacus jam jam moriturus & victimæ loco offerendus DEO abs patre suo Abrahamo hisce verbis: *Pater mi, ecce hic est ignis & ligna, ubi verò victima holocausti*: & respondet parens Abrahamus: אלהים יראה לך, quod est, *DEUS providebit sibi, mi sui*. In his verbis, vel potius literis initialibus singulorum trium continetur Cabbalisticè, & per modum præsentem Rasche theboth, vocabulum איל *Aries*, quem videbat Abrahamus postmodum cornibus suis inter vepres hærentem, Isaaci loco in victimam offerendum. Idemque adeò est, ac si quærenti filio Abrahamus de holocausto respondisset explicitè quidem: *fili mi, Dominus providebit sibi*: implicitè verò prævidisset jam intellexissetque arietem cornibus suis dumeta implicitantem. Sic porrò ex verbis Genes. XLIX, 10. celebri dicto nimir. quod de Messia venturo agit, יבא שילה ורו *veniet Silob, & ei &c.*) per eandem Cabbalæ speciem elicitur feliciter & mirificè nomen ipsius Messia, ישו *JESUS*. Vicissim ex alio classico dicto, Psal. LXXII, 17. ויתברכרבו שמו *sobolescet nomen ejus & benedicen-*

Exempla.

dicentur in eo, (quod expressè agit de nomine Messiaë) explicitè en iterùm eruitur, quod implicitè latet in illo, idem nomen salutare ישו *JESU*. Mirum: quodque, sicut alia haud dissimilia, ipsorum Judæorum pertinacissimos quosdam partim ad stuporem partim ad fidem veram convertisse perhibetur. Huc pertinet, ad hanc nempe classem sive Cabbalæ speciem, nomen DEI fictitium, quod circumfertur, & est אגלא AGLA, de quo agit Galatinus lib. II. cap. 15. pag. m. 95. & confici creditur ex integris his vocibus אתה גבור לעולם ארני, *Tu potens es in aeternum Domine*, vel potius earundem initialibus: & simul continere S. S. Trinitatis mysterium: quod א Unitatis sit nota, ג verò ternarii numeri, residuæ verò literæ אל DEUM denotent omnipotentem. Hic modus, ארת, fortissimo Judaicæ militiæ duci Judæ item nomen dedisse creditur. Cùm enim Antiocho tyranno se se oppositurus ab angelo moneretur, ut viriliter ageret Deoque confideret, belli commilitationibus suis in tesseram q. dedit verba hæc, Exod. XV., II. מי כמכה באלם יהוה *JEHOVA?* vexillis suis abbreviatè hoc modo inscripta: מ כ ב י: quæ cùm vulgus stratiotarum mysticè seu Cabbalicè scripta, vel non satis intelligeret, vel item victoriæ partæ non semel in hoc signo vim quandam ex opere operato quasi, ut sic dicam, & superstitiosè collocaret, insertis consonantibus hisce datis, pronunciationis causâ, vocabulis his: MaCaBaI ergò legit: unde belli dux Juda hic constanter ita postmodùm denominatus

creditur: Judas Maccabæus. Quanquam aliis aliud placeat. Huc refer item (transit enim hæc species Cabbalæ cum aliis non paucis, v. & conf. quæ supra dicta sunt, circa paragraph. XVII. XVIII. XIX. XX, ad alios quoque) illud Friderici Sapientis, Electoris Saxonæ, reformatoris, feliciss. piissimæq; memoriæ, Academiæ hujus: V. D. M. I. Æ. quod est: Verbum Domini manet in æternum: alia ejus generis. Cæterum notandum adhuc, quod retrograda Rasche theboth exempla item occurrant. v. gr: Cantic. Cant. IV, 8: אֲתִי מִלְּבָנוֹן תָּבוֹאִי
mecum de Libanon venies (ordo rectus: scil: אֱמֶת *veritas* divina) sequitur immediatè: תִּשׁוּרִי מִרֹאשׁ אֲמָנָה
prospicies de vertice Amanæ: ordo inversus: iterum תָּבוֹאִי אֲתִי *tu veritas* divina q. dicatur.

Sophe
theboth.

Exempla.

XXXII. Secundus modus, quando ex aliquo diversarumque vocum literis finalibus, per apocopen decurtatis, aliquid colligitur, vocatur סופי תבות *Sophe theboth*, h. e. *finis dictionum*, & scribitur סֵפֶת. Hujus insigne habemus exemplum Exod. III, 13, quando quærit Moses DEUM, inquiens: *ecce ego vadam ad filios Israël & dicam eis: DEUS patrum vestrorum misit me ad vos: & dicent mihi: ecquod nomen ejus? quid dicam eis?* In harum quatuor vocum postremis literis: לִי מִה שְׁמוֹ מִי *mibi, quodnam nomen ejus?* mirificè iterum latet statim nomen DEI essentialè & ineffabile, quod vocant, יְהוָה *JEHOVA*: (de quo tum postea in sequentibus expressè & fusiùs) quasi verò Mosi & Israelitis sciscitantibus tacitè mox insimul respondeatur: *ecquodnam nomen ejus? Resp. JEHOVA.* Aliud exemplum

Sophe theboth inesse creditur illis verbis, Genes. III, 3. **לַעֲשׂוֹרָה בְּרָא אֱלֹהִים** *creavit Elobim, ut faceret ea*: quæ occultè **אֱמֶת** *veritatem* intextam habere putantur & innuere, juxta illud Psal. CXIX, 160. *Caput vel initium Verbi tui אֱמֶת Veritas*. Quasi verò Moses, sapientissimus scriptor, artificiosâ hac literarum dispositione librum suum commendare voluerit, innuereque simul se se ipsissimam veritatem à DEO edoctum velle proponere. Nota: Retrograda & ipsa exempla Sophe theboth occurrunt quidem, quibus adducendis supersedemus tamen h. l.

XXXIII. Tertius modus Notaricæ, (qui ra- Dillugh.
rior tamen est) ex aliquot diversarumque vocum literis per syncopen, vel potius saltum, indifferenti & arbitrariâ quadam methodo, aliquid vicissim vocemq; significativâ colligit; & anonymus idem est: docilitatis gratiâ atque memoriâ; ergò poterat fortè dici: *Syncope*, vel potius **דִּלּוּג** *Dillugh* h. e. *saltus*. Hujus specimen adferunt non inveniunt, quando ludunt in nominibus Viri & uxoris, Gen. II, 23. **אִשָּׁה וְאָדָם** nempe *Virum* significat Ebræis, **אִשָּׁה** *mulierem & uxorem*. Hæc duo vocabula in se continere ajunt nomen autoris conjugii & conjungentis conjuges, nimirum **אֱלֹהִים** *Jab*, ex Jehova decurtatum. Jod, inquam, prioris dictionis media, He v. posterioris ultima litera est. Quando ergò eximitur Jod de **אִשָּׁה** *Uiro* & **אֱלֹהִים** *muliere*, ita ut absit jam **אֱלֹהִים** DEUS utrinque, conjungens aliâs & copulans conjuges, seu item ut absit vera cognitio, invocatio, amor & timor DEI, quid remanet, inveniunt?

Exempl.

Untrunque, ajo, manet $\Psi\aleph$ & $\Psi\aleph$ ignis nimir: & ignis quod est ignis reciprocus litium & jurgiorum, qui perrarò extingitur, sed ardet usque ad consummationem mutuam & perditionem novissimam, juxta illud Jobi XXXI, 12.

Notariaca
in specie
sic dicta.

Exempla.

XXXIV. Quartus modus $\tau\delta$ Notarjecun jam est, quando non ex diversarum vocum aliquot, sed unius vocis singulis literis singula vocabula emergunt mysticèque aliquid inferunt. Anonymus in particulari hicque idem iterum est. Notariaca in specie sic dicta poteritque nominari. Hujus modi exempla sive specimina hæc sunt: v. gr: Primum vocabulum Veteris codicis sive libri Creationis, quod est בראשית , pro numero totidem literarum resolvitur & explicatur per sex voces distinctas, ab iisdem consonantibus inchoatas, quæ sunt: $\text{ברא רקיע ארץ שמים ים תהומות}$: DEUS scil: *creavit firmamentum, terram, cælum, mare, abyssos.* Alii mysterium S. S. Trinitatis quærunt in tribus summis ejusd. vocis elementis (vel item in mox immediateque sequene ברא *creavit*) quæ referant utpote tres integras dictiones, hoc modo: ב scil. prima litera בן *filium*, ut qui est totius S. Scripturæ scopus; ר altera רוח Spiritum S. qui sit nexus amoris inter filium & patrem: א denique אב Patrem, qui ideo ultimo loco ponatur, quia reveletur à Filio & Spiritu S. ab illo missis. Sic porrò Capitis ejusd. Genes. nempe I. commate 26. prima fit mentio Hominis, qui vocatur אדם *homo*: & tribuitur id nominis utrique primorum parentum non rarò. In hoc ergò nomine

mine contineri volunt, & beneficio hujus modi Notariacæ Cabbalæ eliciunt personas præcipuas illas, ex quibus descendentibus ordine expectandus sit Messias, nempe Abraham, David & Mirjam sive Maria: quæ tres personæ utpote ordine literis his tribus ארם insinuentur. Proporrò in voce יקרה, quâ ipsâ disertè de Messia venturo affirmatur, quod sit ipsi futura יקרה *aggregatio*, vel juxtà alios *obedientia* populorum, ita insinuari volunt, ingeniosè magis quàm accuratè, quinam sint futuri populi illi, Messia adhæsuri: nempe: *Juden / Christen / Heiden / Türken*. Aliis atque multò pluribus exemplis hujus modi adducendis superfedemus. Ac pertinet huc exemplum id quoque, quod suprâ paragrapho XX. adductum est: nempe vocabulum במרצה V. illud ibid.

XXXV. Quintus modus etiam huc commo- Tmesis.
dè poterit adhuc referri, quando nimirum unius vocis non literæ singulæ, sed syllabæ quædam constituunt singula vocabula & aliquid his indigitur. Anonymus idemque est in particulari. Tmesis aliàs & communiter in aliis lingvis salutatur. Sic vicissim v. gr. initialem S. Codicis vocem Exempl.
בראשית *in principio*, dislocant in has duas: :ברא שירת *creavit fundamentum*, vel has potius, :בראשית *filium ponam, dabo*: quasi quæ vox summarium statim referat & scopum intendat totius S. Scripturæ.

XXXVI. Temurah, תמורה, restat nunc, ul- 3. Temurah.
tima eademque species summa Cabbalæ speculati-
væ sive technicæ: quæ non, sicuti priores duæ, li-
teras

teras vel mathematicè considerat, vel ex alterius vocis cujusdā, aut vocum literis quibusdam aut singulis ordine suo decenti fere & naturali collocatis aliquid infert colligitque, sed quæ textûs sive vocabuli vicissim alicujus tot numero retinet quidem literas, eas tamen variè componit, vel potius transponit, committat inter se, transformat inimò, & sic porrò. Unde תמורה (â מור vel המור rad.)

Othijoth. *Commutatio, permutatio* etiam audit. Ejus modi hi vicissim sunt: Primus, textûs sive vocabuli alicujus literis iisdem numero per metathesin transpositis saltem aliterque coagmentatis, novam sic dictionem significativam elicit, quæ illius, primæ, evolutio q̄ sit. Et respondet adeò nostris anagrammatismis. Calicis אותיות quasi *literarius* diciturque.

Exempla.

Ejus exempla quædam, hoc est, Anagrammata Ebræa, hæc habeas pauca. Primam vocem libri Creationis totiusque ideò Codicis S. iterum, quæ est בראשית, feracissimam illam mysteriorum similium, resolvunt vel exponunt, transpositis hac ratione elementis, per א בתשרי, id est, *primâ* die mensis *Tisri* (est autem *Tisri* mensis Ebræorum, nostro fere Septembri respondens) scil. creavit DEUS cœlum & terram; adeoque innuunt in autumni primi mensis die primâ præcisè creatum hoc universum; quo tempore item aliàs annum suum civilem quondam incipiebant Ebræi: V. & conf. suprâ paragr. XXVII. Sic transpositis literis ex nomine אדם *homo*, fit אדמה *terra*. Ex נח *Noah*, חן *gratia*, qui & invenisse gratiam coram DEO præ reliquis legitur, Genes. VI, 8. Sic Exod.

XXIII, 23 dicitur מלאכי *Angelus meus* coram te abiturus est. Quisnam hic angelus? Resp. per Cabalæ hanc speciem, factâ elementorum nudè translocatione, מיכאל *Michael* h. e., Messias in Daniele ita nominatus. Sic Jesaiæ cap. XL, 26. quærenti: מי ברא את־הָאֵלֶּהּ? *quis creavit ista?* Cabbalisticè respondetur, hac lege transpositis nudè iisdem literis textûs; ברא אלהים *DEUS creavit*. Huc pertinet omninò modus ille quoque Pici Mirandulani, v. ejusd. Heptaplum, sub finem, pag. m. 59. seqq; arbitrarius sive fusior nonnihil, cujus beneficio ex eadem illâ sæpiusculè allegatâ voce initiali בראשית, transpositis & combinatis vicissim variè literis hunc sensum elicit: *Pater in filio, & per filium, principium & finem sive quietem, creavit caput, ignem & fundamentum magni hominis, fœdere bono.*

XXXVII. Alter modus Temuræ צירוף *Tsiruph* *Tsiruph*. dicitur, q. dicas *Combinatio*. Estque aliud nihil, nisi literarum, æqualibus numeris per certam alphabeti totius Ebraici revolutionem sive combinationem, aliarum pro aliis positio & acceptio. Ac quantumvis quidem ejus modi plures sint vicissim numerariq; possint, (Capnio sive Reuchlinus, lib. III. pag. m. 3146. seq. pro numero elementorum primigeniorum XXII. numerat; at verò possent decuplo plures fortasse fingi) attamen duo præprimis principatum obtinent: rectus & naturalis, atq; præposterus vel retrogradus. Ultriusque ratio hæc est: *Albam* & *Athbasch*. Dividunt alphabetum Ebraicum in duas æquales partes, literis sibi invicem ordine parallelo subscriptis, vel ordine recto & naturali, hoc modo:

א ב ג ד ה ו ז ח ט י כ

ל מ נ ס ע פ צ ק ר ש ת

vel retrogrado, h. m.

א ב ג ד ה ו ז ח ט י כ

ה ש ר ק צ פ ע ס נ מ ל

Primum modum אלבם *Albam* nuncupant; posteriore *Athbasch*: אהבש utrumq; à situ, nec non per connexionem elementorum sibi invicem oppositorum subscriptorumque. In praxi denique jam una litera pro alterâ, superior pro inferiore, & vice versâ, sumitur & legitur; cum in ἀναλύσει, quando per dictas Cabbalæ species sensum aliquem ex Scripturâ eruunt, tum in συνθέσει, quando per easdem animi sui sensa sibi invicem scripto quodam communicare volunt, ne ab aliis legi intelligique eadem possint. Utriusque exemplum habuimus suprâ, paragrapho XXI. *Albam* apud Jesaiam, cap. VII. 6. in voce טבאל quod substitutum creditur in locum nominis proprii regis Israël רמלא vel רמליהו sicut alibi item legitur. *Athbasch* apud Jeremiam, cap. XXV, 25 in fictitio nomine ששך quod subordinatum sit hac lege nomini צבך, dictis suprâ de causis. Sic porro τ& Athbasch imprimis specimen haberi existimatur apud eundem Jerem. cap. LI, I. (in cuius scripto utpote plurima præ reliquis censentur haberi similia Cabbalistica) ubi propheta Chaldæos vocat: קמי לב *Cor insurgentium vel insurgens* con-

tra Dominum, J E H O V A M: quæ voces duæ per modum Athbasch exhibent vocem כַּשְׁרִי Cbaldeos, contra Dominum insurgentes: quâ voce præ illis certè & Targum & Græca versio usi sunt expressè: id quare verò, nisi habito respectu ad Athbasch?

XXXVIII. Postremus denique omnium, i- Tertius
demque tertius & ultimus Temurah modus est, Temurah
quando literæ, alphabetum integrum Ebræorum, modus.
nec non vocabula & sententiæ, integri textus sacri, commutantur cum literis peregrinis, immò notis quibusdam ductibusque tortuosis arcanisque, scripturæ instar hieroglyphicæ cujusdam: adeoque & hac ratione involvitur aliquid occultaturque, inde conscio artis ejus suâ lege eruendum. Ejus generis sunt, quæ huc referri adhiberique commodum possunt, ex. gr: Alphabetum sive *Scriptura transitus fluminis* sive *transfluvialis*, כתב עבר הנהר, quam ita vocat, prout in libro quodam vetustissimo (ישן נישן) se invenisse eam testatur Abrah. de Balmes in Mikne, h. e. Peculio Gramm. ed. Hanov. c. 10. 10. XCIV. mihi lit. b. 7. Vid. illum: Item Alphabetum Samaritanum, alia. Hujus generis est (vel certè referri huc, ad hanc postremam Cabbalæ speciem, poterit quoque Scriptura hieroglyphica, de quâ mox, & in Appendicis vicem, infra paulò: V. hanc omninò.

XXXIX. Hactenus ergò species quoque Cabbalæ technicæ sive artificialis. Unum id adhuc operæ pretium videbatur (quod restat) subdere sal-
tim *usus, abusus, itemq; auctoritas*

*Cabbala
technica.*

tim de Usu nimir. abusu, adeoq; auctoritate quoq;
ejusd; quamque habeat præsertim inter Christia-
nos. Ac respondemus heic quidem mox: huma-
nam, humanam, minimè verò divinam: unde ita, in
distinctione ad illam veriore, indubitata ac di-
vinam, suprâ quoq; eam indigitavimus. Ac repe-
timus heic item id tritum: *Usus habet laudem, crimens
abusus habet: vel potius D. Apostoli: Omnia proba-
te, quod bonum est tenete.* Enimverò nihilo
fecius vicissim, quod de allegoriis, tropis anago-
gisque Patrum S. sive Ecclesiæ DD. adstruitur, il-
larum esse alias *Innatas*, textui sacro, alias *Ille-
tias*: & iterum harum alias *oblatas*, suâ sponte, a-
lias *v. extortas*, vi quadam, violentasque ni-
mis, ad abusum etiam usque: id, a jam, non
minus putarim etiam suoque modo de Cabba-
lâ hac nostrâ, quâ de hæctenus, affirmari posse.
Sanè enim ut nihil dicam, Ejus quædam Judæo-
rum pertinacissimos quosdam nihilominus ad stu-
porem non semel, immò fidem seu religionem
veram commovisse: inter quos est Theodorus qui-
dam, Genuensis Italus, postea Ludovicus Carret-
tus nominatus, Regis Galliarum Medicus (De Pau-
lò Elchanan, converso & ipso Judæo suprâ paragr.
XXVII. ex parte dictum, qui LXXII. ex Cabbalâ hæc
petitis testimoniis demonstrat ad oculum verpis
reliquis, JESUM Nazarenum esse verum Messiam)
certè, hercle videri poterat fortasse quædam, ex
superioribus adductis non parvo numero exemplis,
agnoscere autorem ipsum Spiritum S. qualia sunt,
quæ

quæ paragrapho XXI. ex Jesaiâ, Jeremiâ nec non Daniele adduximus. Quid dicam de ipsâ hac Cabalæ specie, vel quasi (quamque à nemine observatam hæctenus memini me quidem legisse, non incommodè interim reducendam ad Notarjecun) quâ utitur ipse DEUS reapse, quando literam ך, symbolum tanquam, veritatem promissionum obfignans, (quo de alibi fusiùs) unde unde etiam desumptam nominibus אַבְרָם Abram & שָׂרַי Sarai inserit? At verò, ejus interim quicquid sit, hæc seu peritia vel ars Calico-symbolica in quantum falsa atque sana est, non insulsa, hoc est, quatenus 1. probabile aliquod fundamentum habet in textu sacro; 2. convenientiam adeò cum rebus, de quibus locus est, vel analogiam quandam; 3. nec ergò analogiæ fidei contraria est, potiùs subordinata & conformis eidem, utique locum suum habere poterit cum in Philologiâ S. tum etiam Theologia & didactica & polemicâ; imprimis in quantum dirigitur eadem ad Veteris fœderis uberiores multò expositionem, Judæorum autem expeditiorem eò confutationem & conversionem. Ita vicissim tamen, ut moderatè eadem atque cautè item adhibeatur, ne vel in excessu, aut defectu quoque peccetur. In excessu, cum Valentinianis atque Gnosticis jam olim, quorum hæresi, teste Irenæo & Epiphonio, originem dedisse creditur nō absimilis profus modus, & ipsis jam tum quoq; usitatus, interpretandi Scripturâ SS. dum discussis inter se se variè elementis lacerabāt veriùs eā, quàm examinabant aut

exponebant, in lucem expositis ab ipsis miris inauditisque hærese^w portentis. In defectu vicissim tamen & ipso quoque cum Judæis hodie nonnullis, quæ apud ipsos factio ideò קראיתו sive Caraitæ vocantur, & in Poloniâ, Russiâ atque Turcia perhibetur satis frequens esse, quibus (maximè propter Cabbalæ abusum) nihil sapit nisi unicè litera textûs, quam mōrdicus ideò tenent, nec ab hac vel latum ungvem discedunt: sic ut puerperæ eorundem hodie etiam adhuc, vel fœmelliperæ potius, quando filiam enixæ sunt, non sex tantum ut reliquæ mulieres Judaicæ, sed 12. integras septimanas domi se contineant: unde cæteris Judæis (quod obiter) adeò etiam exosæ sunt, ut pater aliquis (ad unum v. omnes feruntur ditissimi esse) cum summâ dote vix sibi generum emere possit. Tantum.

III. Cab-
bala falsa
& dæmo-
nica

XL. Cabbala falsa, superstitiosa, impia, blasphemata, immò dæmoniaca restat adhuc, quam & Practicam indigitant quidam: de quâ paucissimis etiam aliquid, lege scil. promissi. Ad extremos tamen usq; Garamantes quam confestim & truces ultra Sauro-matas ad Orcum usq; relegamus. De quâ & id intelligimus. Megalandri B. Lutheri nostri, Tom. Jen. VIII. pag. 124. Ein Jude steckt so voll Abgötterey und Zauberey/ als Neun Kühe haare haben/ das ist/ unendlich und unzählich/ wie der Teuffel ihr Gott voller Lügen ist/ &c. Hæc jam beneficio certorum S. S. Scripturæ characterum, verborum, textuum item integrorum, mira, prodigiosaque non tantum, immò miracula patrare plurima creditur. Ac ipse R. Levi, ben Gerson, Judæorum doctior qui-

quidam, enumerat alicubi plurimos Cabbalæ hujus effectus: ex. gr. Dæmonum exorcisationem: quod quidem concessum est aliàs & in Talmudico opere, multisq; ibidem exemplis confirmatur. Porrò verba quædam recitantur S. Scripturæ, quæ pani & ovo cuidam inscripta igni extinguendo incendiisq; reprimendis inserviant: *das Feuer zuversprechen*, Iterùm, verbis S. Scripturæ docet eadem vulnera curare, puerperis benedicere. Proporrò dicta quædam, integros psalmos & precatiunculas quasdam membranæ vel corio cervino inscribere, quæ appensa de collo gravidæ aut parturientis, partum, & sine dolore quidem, promoveant. Præterea Psalmorum alios canere docet aut recitare præcavendis abigendisq; vulneribus quibuscunque: *sich fest zu machen*: alios curandis oculorum aliisque morbis: alios rursùm furtis detegendis revelandisq;: alios, qui omnium oculis, præsentem licet, celent subducantq;: *unsichtbar zu machen*: alios vicissim, qui gratiam concilient, qui idoneos reddant doctosq; ad quævis & in re qualibet: & quæ sunt plaustra sexcenta alia plurimaque impietatum ac blasphemiarum, quæ veremur hoc loco ultrà adscribere. Præ reliquis verò hisce de duobus jactat se se eadem ars usibus: altero in Theologiâ, altero in Medicinâ. Prior: ratio ea vitæ beatior, quâ possit hominiri DEO, consortioque frui & colloquio familiari sanctorum angelorum, cujus item beneficio possit sapere plus ultrà, futura prædicere, denique miracula præstare. Posterior, in Medicinâ, versatur circa id arcanum sive mysterium

naturæ, quod tincturam sive lapidē philosophorū
 vocant: conficiendi nempe aurum, medicamentum-
 que aliquod Universale. Deniq; ad hanc quoq; Cab-
 balam illa ejus pertinet specialior, de שם המפרש
Schembamphoras. De quo in Talmude tract. Kiddusch.
 כל היודעו והזהיר בו והמשמרו בטהר אהוב למעלה
 ונוחמד למט ואימתו מוטלת על הבריות ונוחל שת
 : עולמים הזה והעולם הברה:
*h. e. Omnis qui novit
 illud, & cavet sibi ab eo, & custodit id in munditiâ,
 amatus est supra (in cœlo) & desideratus infra (in
 terâ) & terror ejus cadit super omnem creaturam, ac
 heres fit utriusque mundi, presentis & futuri:* De
 quo mira pariter adferunt, sed blasphema, inepta,
 puerilia, ridicula. Integrum de hoc, vel potius fu-
 rilitate ejus, conscripsit tractatum B. noster Luthe-
 rus, qui extat Tom. Jen. germ. VIII. v. illum. Sed
 manum denique de tabulâ hac. Plurâ ejus generis,
 de Cabbalâ Ebræorum sive Judæorum in genere,
 qui cognoscere gestit, Vid. Pic. Mirandul. conclu-
 siones, item Apolog. nec non de hom. dignit. Petr.
 Galatin. lib. I. cap. 6. Reuchlin. de Cabbalâ, item de
 Verbo mirif. Sixt. Senens. Bibl. S. lib. III. Buxtorf. Ti-
 beriad. cap. 14. 15. 16. Schickard. in Bechin. happe-
 rusch. pag. 60. seqq. Walth. Offic. Bibl. pag. m. 545. seqq.
 Glafs. Phil. S. lib. II. part. I. tract. 2. sect. 3. art. 7.
 p. m. 426. seqq. D. Müller. Judaism. pag.
 48. seqq. &c.

*Dirige nos in Veritate tua, DOMINE:
 Verbum tuum veritas est!*

65
APPENDIX:

exhibens

HIEROGRAPHICUM,

juxtà Auctores fide dignos, rupi Oreb, montis Sinai, à Mose divino Viro frequentatis olim, sesquipalmaribus incisum literis, hodieq; adhuc legi ibidem dignum:

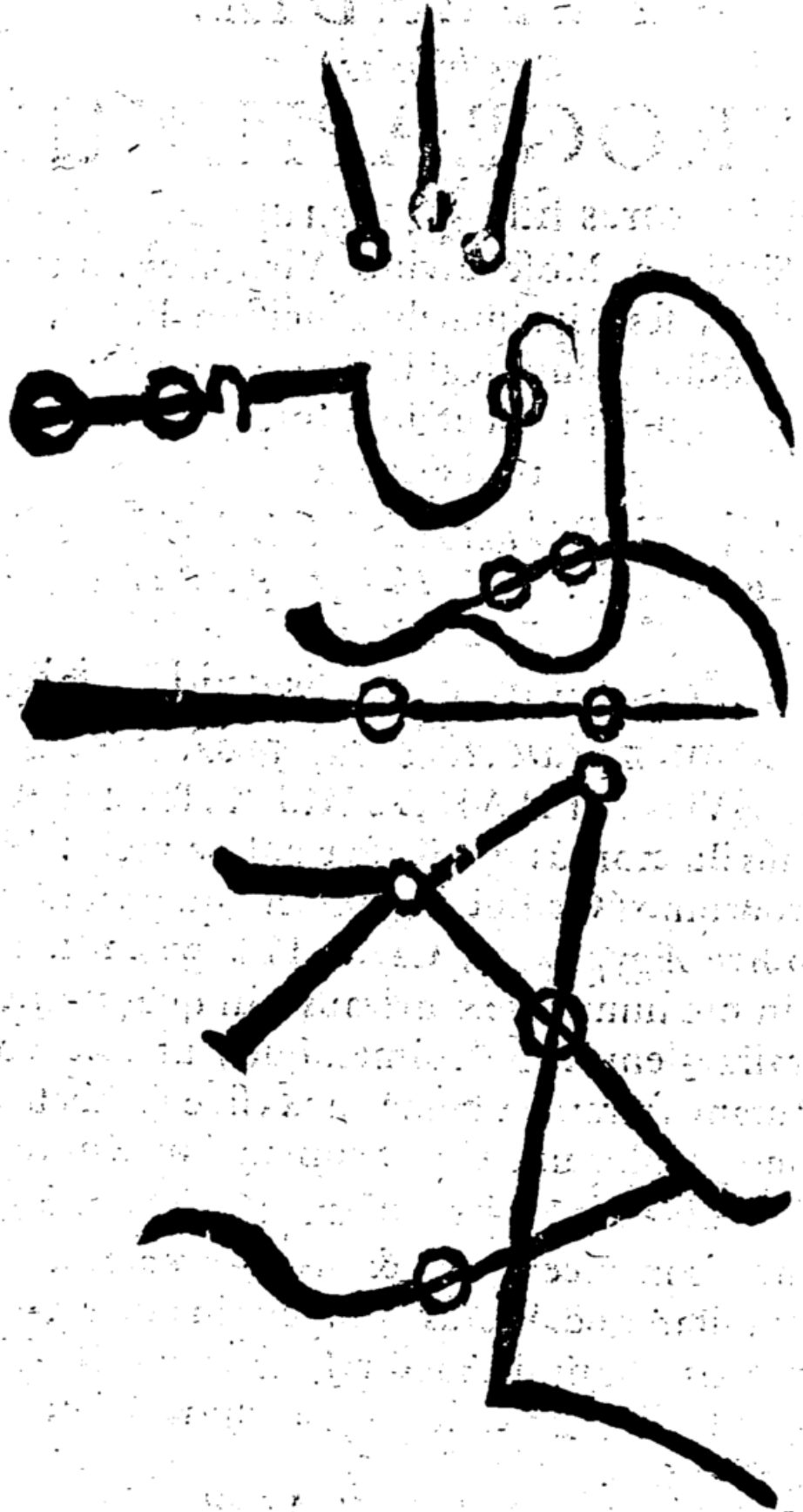
Cujus hæc sit Lectio & Interpretatio Latina:

DEUS VIRGINEM CONCIPERE
FACIET: ET ILLA PARIET
FILIU M.

St. notissimi nominis, quid? celeberrimi, πολυμαθῆς καὶ πολύγλωσσος
Vir, ATHANASIUS KIRCHERUS, Fuldenfis Buchonius, qui Romæ adhuc vivit; hic in suo Prodro-
mo (Oedipi Ægyptiaci) quem inscribit, Copto sive Ægyptiaco, Cap. VIII. pag. 201. seqq: hanc in medium adfert primus, in quantum constat, mirabilem vetustissimamque, ut ipse vocat, Scripturam sacram, de quâ mox, sive Cabbalicam sive hieroglyphicam. Cujus, cum in paucissimorum manib; sit hic Liber, in gratiã *συμφιλολογούντων*, Appendicis in vicem, h. l. & propter materiæ quandam affinitatem, dabimus compendio: quæ prolixis & perplexis nonnihil Auctor: I. *Schema*. II. *Historiam*. III. *Judicium* de eadem, cum Auctoris tum etiam aliorum.

I. S C H E M A.

Nota: In duobus præcipuisque locis per oscitantiam Sculptoris omisi sunt Orbiculi, adhibiti aliàs sæpe in hac Scripturâ.

II. HISTORIA.

Sacrum hoc Schema AUCTOR CL. se primùm accepisse affirmat à quodam Dominico, Germano, natione Silesio, Arab. ling. Professore Romæ, ut vires in eo suas experiretur: qui hoc ab *αὐτόπῃ* Thomâ Obecino, Novariensi, Fr.S. Francisci, Orient. LL. peritissimo, cujus in lingvâ Italicâ avtheticum quoque producit testimonium, pag.205. Id Schema porrò se contulisse etiam affirmat cum alio quodam exemplari, simillimo suo planè, Johann: Baptistæ Doni, qui ab Anglo quodam idem acceperit. Deniq; approbata omnia ab Illustris. D. Petro à Valle, cum montis Sinæ, tum Scripturæ hujus oculato item teste & inspectore, aliis. Inscripta fertur, vel incisa potiùs profundè satis, sesquipalmaribus literis (*un palmo & mezzo*, Ital.) rupi cuidam vel saxo, petrae parvæ, ad radices montis Oreb (*in una pietra piccola, posta à piedi del monte Oreb*) quæ pars sit quædam montis Sinai; in quo loco DEUS Mosi olim in rubo apparens incombusto primùm cum eodem locutus est, & deinceps Legem etiam dedit: & à vetustissimis quidem temporibus, longè ante exhibitum Messiam, attestantibus accolis horum locorum, aliis circumstantiis: vel à viro quodam sancto, vel potiùs prophetâ, nisi, quod probabilius, planè à Mose ipso, divino Viro: cujus (procul dubio omni) utpote aliàs plures similesque, teste autore, ibidem locorum re-

preciantur Inscriptiones: loca v. gr. LXX. palmarum, collectionis mannae, confectionis duarum tabularum, alia designantes. V. pag. 219.

III. JUDICIUM.

Indigenæ ejus loci populi, Arabes, nec non religiosi, monasteriorum ibidem incolæ, ad unum omnes, pro insolubili hanc Scripturam & à nemine hætenus explicatam habent. Freti unâ solâ tamen traditione quadam, credunt hanc esse Jeremiæ prophetæ, symbolum atque indicem quasi manum (*ove baueua nascosto li sacri vasi del tempio*) ubi sancta templi vasa absconderit: addito, sæpenumerò (*un splendore mirabile*) mirabilem quendam splendorem supra istâ petrâ visum. Cæterum monet rectè P. Th. Obecinus, in suo authentico allegato, ex Maccabæor. II. capitis secundi collatione cum Deuteron. XXXIV. hunc montem illic (in Maccabæis) Nebo in terrâ Moabitarum designari, minimè Oreb vel Sinai, Madian, distantes ad minimum XX. miliar. Jam, Auctor verò noster ita de eadem habet: (dabimus autem nunc & hac vice ipsissima Ejus verba) ita enim ille pag. 206: *Hac itaque testificatione acceptâ, dico banc Scripturam* (omnium Orientalium opinione inexplicabilem, à nemine antehac explanatam, pag: præced. 201.) *antiquam Chaldaicam esse* (quanquam asserat & pag. 202. alibi, ad Ebraicæ, Samaritanæ & Syriacæ lingvarum characteres proximè illam quoq; accedere) *quam Assyriam & Targumicam alii, alii Arameam, Liboneam seu Babyloniam, eò quod tempore regum Israel & captivitatis Babylonica eâ passim & vulgò uterentur; alii deniq; aliis nominibus appellant.*
Chara

Character verò ejus antiquus Hebraus est, monogram-
maticus, ad mysteria sub eo latentia à profanorum lo-
tione securius occultanda, exaratus: cujus Sensum istum
esse dicimus, qui sequitur:

**DEUS VIRGINEM CONCIPERE
FACIET.**

Verum, ut explicationis facta (verba adhuc sunt
Auctoris) veritas luculentius omnibus innotescat, sin-
gularum Vocum resolutionem in suis literis hic appo-
nam:

Ανάλυσις

Inscriptionis Chaldaice antiquae:

Jebten

Almatba

Adonai.

Deus Virginem concipere faciet

1 3

Hanc

Hanc literarum analysin cum pensculatius excussissem, in ultimâ voce יבטן duas alias adhuc voces contineri adverti, videlicet sequentes:

והבטן בן
אגבא

Vet habten Ben: Et illa pariet filium.

Ita ut totius Scripturae sensus sit: DEUS VIRGINEM CONCIPERE FACIET, ET ILLA PARIET FILIUM. Haec tenus Autor.

Porro Asensum etiam adducit Virorum aliquot in Orientalibus, lingvis peritissimorum, quos sibi super hac lectione & interpretatione suâ habeat ὁμοψήφως. Fusiùs etiam nonnihil hæc tum postea declarat (reservatis tamen vicissim aliis aliisque ipsi Oedipo suo promisso) præsertim apices tres priores mysticos quod attinet. Paucissimis: Apices tres ipsos dictos, in modum coronæ dispositos fere, ex Veterum instituto, tria Jodim interpretatur, quibus mysticum DEI nomen יהוה vel יה non tantum quondam significabatur, sed S. S. Trinitatis mysterium quo.

quoque insinuatur. Quo nomine adducit solemnem à Sacerdote summo olim populo datam, tribus dextræ manus mediis digitis extensis, tanq. tribus Jodim (Symboli quasi loco, & in ipsum hunc finem, teste Rambam) benedictionem: quæ utpote typus fuerit ejus, per Patrem, Filium & Spiritum S. in lege gratiæ fidelibus deinceps dandæ, benedictionis. Item יה ipsum Nomen DEI, decurtatum quod vocant aliàs, & quod ex ipsis verbis, sede suâ tanq. propriâ, Exod. III, 14. & præsertim verbo אהיהוה *Ero vel Sum* ter repetito desumptum extractumque sit: h. m: אהיה אשר אהיה כה תאמר אהיה שלחני: id est, *Ego sum qui sum, sic dices: qui Est misit me ad vos: quasi verò manifestè DEUS dicat: יה Ego (sum) ille Fab vel DEUS, Ego ille DEUS, sic dices: יהוה vel יה misit me ad vos.* Et quæ sunt alia, his similia, quæ adfert, concernentia tres dictos ipsos apices mysticos.

In reliquorum characterum (dictâ suprâ de causâ) expositione contractior nonnihil Auctor est, majora atque plura nos quando potius expectabamus. Alterum vocabulum עלמת *Almatba*, eidem est, quod producit, h. e. *Virgo*: quam Ebraei עלמה, Chaldæi עלמת, Syri **ܘܠܡܬܐ** *Virginem juvenculam & absconditam* appellant. Cujus literas singulas, ad Ebræorum partem, partem Syrorum accedentes satis manifestas esse, existimat. Mem clausum porrò & ipsum in Schemate, ut est apud Jesaiam,

Jesaiam, cap. IX in voce לְמַרְבָּרָה, h. e. Virginitatem Deiparæ illibatam, nec non alia, ubi urget. Tertia Vox ipsi sequentia includit verba *μονογενεματινῶς* Schemati inserta: יבטן והבטן בן h. e. *concipere faciet, & pariet filium*. Radicem constituit **בטן** (Ebr: בטן *venter, uterus* q. d. *foetum ex ventre producere, parere, item concipere*). Cujus utpote radicis literæ cum servilibus in posteriore Schematis parte occultata lateant. Ex quibus omnibus tandem concludit: Veritatem suæ Lectionis & Interpretationis, Vetustatem Hierographici vel Hieroglyphici hujus, denique finem etiam atque præcipuè exarati ejusdem ibidem potissimum loci. Nimirum, ut clara quædam & manifesta, sed mystica tamen & intricata quædam expositio esset & Nominis יהוה *JEHOVA* primùm, & mysterii Incarnationis, *τυπινῶς* per rubum ardentem, sed incombustum, ibidem Mofi nec non populo electo revelatorum adumbratorumque: adeoq; ut ex parte jam dictum, potissimorum mysteriorum Religionis salvificæ: Nominis DEI essentialis *JEHOVA*, S. S. Trinitatis, Incarnationis Verbi, adeoq; totius Operis Redemptionis generis humani. **Tantum.**

לְמַרְבָּרָה: אֵת